

ՎԱԶԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ԵԼԵՆԱ ԶԻԼԱԿՅԱՆ
ՔՆԱՐԻԿ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՀԵՂԻՆԵ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
ՍՈՒՄԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՆՈՒՆԵ ՍԱՐՈՒԽԱՆՅԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ 2

Հանրակրթական դպրոցի դասագիրք

ՄԱՍ 2

«ԲՎԱՆՏ» ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-2023

Բ
 Դ
 Ե
 Զ
 Է
 Ը
 Թ
 Ժ
 Ի
 Լ
 Խ
 Ծ
 Կ
 Զ
 Գ
 Ծ
 Կ
 Թ
 Ժ
 Ի
 Լ
 Խ
 Ծ
 Կ
 Զ
 Գ
 Ծ
 Կ

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԻՆՔՆԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎՈՒՄ

Այս դասին դու.

• Կժանոթանաս Զ-ի արկածներին, երբ նա ընկերների հետ էր:

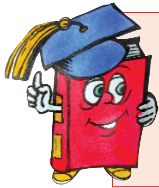

• Կսովորես «Զ-ի երգը»:

ՉԱՐԱՃԵԻՆ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Դուռս թակեց մի ծուռ տամ՝
Շատ եմ ուզում քեզ հյուր գալ:
Դուռը սիրով բացեցի,
Ինչ որ պատմեց, գրեցի:

ԸՆԿԵՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

Մեր տառերն իրենց ստեղծման օրվանից մինչև այսօր ապրում են մի համերաշխ ընտանիքում: Նրանք բառեր են կազմում, նախադասություններ ու շրջում աշխարհով մեկ: Նրանք ամեն օր մեզ հյուր են գալիս, խաղում մեզ հետ, մտնում մեր տուն ու դպրոց:

Տառերն էլ են չարաճճիություններ անում, ուրախանում կամ տխրում: Նրանցից մեկը երևի ամենաչարաճճին է:

Ասենք՝ տեսնում է, որ դպրոցում գրված է՝ «Երեխաներ, լավ սովորեք»: Իսկույն խցկվում* է նախադասության մեջ ու կանգնում ս տառից առաջ: Ստացվում է.

«Երեխաներ, լավ չսովորեք»: Կամ գնում-կանգնում է հեռախոսի մոտ: Հենց մեկն ասում է. «Ալո, ալո», իսկույն թռչում է բառերի առաջ, ու մյուս կողմից լսում են՝ «Չալո, Չալո»: Իհարկե, դուք իմացաք, թե որ տառի մասին է խոսքը:

Նրա պատճառով ուտել-ը դառնում է չուտել, խմել-ը՝ չխմել, գնալ-ը՝ չգնալ, և այլն և չայլն:

Սա բառերին դուր չի գալիս: Զ-ն ինքն էլ է տխրում, չի ուզում ընկերներին նեղացնել: Մի քիչ խաղում է, մի քիչ աման-չաման* կոտրում, ինչ կա-չկա, խառնում իրար ու հեռանում:

* Խցկվել – մի կերպ ներս մտնել:
* Աման-չաման – բոլոր ամանները, սպասքը:

Հարցեր

1. Ի՞նչ են անում տառերը:
2. Ի՞նչ չարաձծիություններ էր անում Չ տառը:
3. Ինչո՞ւ բառերին դուր չեն գալիս Չ-ի չարաձծիությունները:

չարաձծի
թուշ էլ
խցկվել

Առաջադրանքներ

- 1   Կարդա՛ «Չ-ի երգը» և դիտի՛ր տեսահոլովակը:

Չ-Ի ԵՐԳԸ

vachagan.am

ՉԱ տառն են ես.
Ինչ սիրուն են, տե՛ս,
Չուտես, չխմես,
Երեսիս նայես:
Սակայն ինչքան էլ
Դու ինձ փայփայես,

Կամակորի պես
Չենուչում կանեն,
Չոգի կհանեն.
Կա-ն կդառնա չկա,
Ասելը՝ չասել,
Ուզելը՝ չուզել,
Անելը՝ չանել:

- Կարդա՛ «Չ-ի երգը»:
- ✦ Երգից դո՛ւրս գրի՛ր հակառակ իմաստ ունեցող բառազույգերը:
Օրինակ՝ կա – չկա:
- ✦ Այդ բառազույգերից երկուսով կազմի՛ր նախադասություններ:

- 2 Արտագրի՛ր «Մուտքի պատուհանիկի» քառատողը: Նկարագրի՛ր:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Այս դասին դու.

• Կտարբերես առարկա և գործողություն ցույց տվող բառերը:

- Կգնահատես անսովոր իրավիճակներում ելքեր գտնելը:
- Կհասկանաս, թե որքան կարևոր է բարի գործեր կատարելը:

vachagan.am

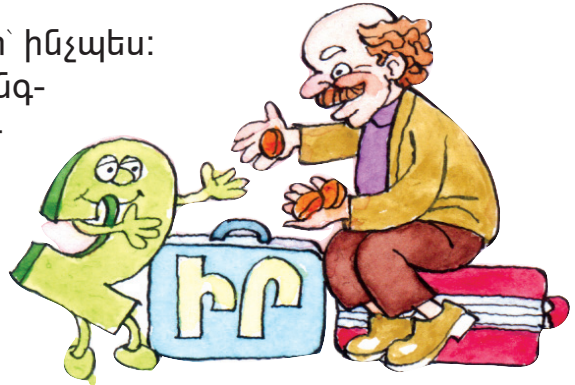
ՉԱՐԱՃՆԻՆ

ՄԵՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Ուզում է բարի գործեր անել, բայց չգիտի՝ ինչպես:

Մի օր տեսնում է՝ մի սոված մարդ է կանգնած ճամփին՝ կողքին շատ իրեր: Ջգուշորեն մոտենում է ու կանգնում մի իրի կողքին: Այ քեզ հրաշք: Իր-ն անմիջապես դառնում է չիր: Մարդը սկսում է չիր ուտել, Չ-ին էլ է հյուրասիրում, ապա ուրախ-ուրախ հեռանում է:

Չ-ն էլ է ուրախանում, որ կարողացավ մարդուն օգնել:

Մի անգամ էլ անտառում Չ-ն տեսնում է մի որսորդի, որ նշան էր բռնել որսին: Վազում կանգնում է որսի առաջ և որս-ը դառնում է չորս: Որսորդի աչքերը չորս են դառնում, զարմանում է, թողնում-հեռանում:

Անցնում են օրեր: Փչում է աշնան քամին՝ ո՛ւո՛ւո՛ւ: Չ-ն գույնզգույն տերևների հետ թռչում է անտառով

մեկ: Հետո մի ծառի բնի մոտ տեղավորվում է տերևների տակ, որ չմրսի:

Գալիս է ձմեռը: Չ-ն սառած տերևների տակից մի կերպ դուրս է գալիս ու, ցրտից դողդողալով, նայում է ծառին:

Տեսնում է, որ ծառը դուռ ունի, իսկ դռան վրա ցուցանակ է կախված՝ «Փակ է»: Ի՞նչ անի: Կանգնում է է տառից առաջ, ստացվում է՝ «Փակ չէ»: «Որ փակ չէ, բա ի՞նչ է», – մտածում է 2-ն ու այս անգամ հնարամտորեն խցկվում է Փ տառից հետո: «Փչակ է», – ուրախանում է 2 տառը: Ու հենց փչակում էլ մնում է ամբողջ ձմեռ:

Հենց գարունը բացվում է, օրերը տաքանում են, տառերը գալիս են անտառ՝ խաղալու: Մի քիչ վազվզում են, թռչկոտում, պահմտոցի խաղում, մեկ էլ հանկարծ տեսնում են, որ գայլն ուզում է նապաստակին ուտել:

Տառերը ծչում են՝ **չուտե՛ս**: Բայց 2-ն չկար, ու գայլը լսում է՝ **ուտե՛ս**: «Հենց դա էլ ուզում եմ անել», – մտածում է գայլը ու երախը* բացում: 2-ն տեսնում է այս ամենն ու խիզախորեն կանգնում գայլի ծնոտների արանքում՝ պինդ պահելով դրանք, որ չփակվեն: Տառերը նորից են գոռում՝ **չուտե՛ս**, ու գայլը, լսելով հրամանը, հեռանում է:

Բոլորը, և բոլորի հետ նաև 2-ն, հասկանում են, որ առանց համագործակցելու, առանց բարի գործեր անելու չեն կարող ապրել:

Հարցեր

1. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ էր 2-ն ուզում բարի գործեր անել:
2. Ինչպե՞ս 2-ն օգնեց սոված մարդուն:
3. Ինչո՞ւ որսորդի աչքերը չորս դարձան:
4. Ի՞նչ հնարամտություն ու քաջություն ցուցաբերեց 2 տառը:
5. 2-ն ինչպե՞ս կարողացավ ձմեռելու տեղ գտնել:
6. Ինչպե՞ս տառերը փրկեցին նապաստակին:
7. Կարդա՛ւ և մեկնաբանի՛ր տեքստի վերջին նախադասությունը:

ԱՉԻ ԱՈԱՁ
Եամփա
առագ

* Երախ – կենդանիների բերան:

1 Օգտվելով տեքստից՝ լրացրո՛ւ նախադասությունները:

2-ն _____ նապաստակին, որովհետև _____:

2-ն _____ ընկերներին, որովհետև _____:

2-ն հասկացավ, որ _____:

2 Քո կարծիքով՝
 ո՞ւմ համար ինչ-
 պիսի՞ն էր Զ-ի արարքը.

- որտորդի համար,
- որսի համար,
- Զ-ի համար,
- քեզ համար:

3   **ՆԿԱՐԵԼՈՒԿ**

Կարդա՛, թե ինչ բառեր են պատկեր-
 ված նկարելուկներով:

4 Գրի՛ր, թե ինչ են անում Հայկը, Անուշը, Արամը և Ծովինարը:

 Հիշի՛ր: Դու գրեցիր գործողություն ցույց տվող բառեր:

5 Առարկա ցույց տվող բառերից ստացի՛ր գործողություն ցույց տվող բառեր: Օրինակ՝ **մտրակ** – **մտրակել**:

6 • Կարդա՛ հանելուկը:

Թեև մեկ եմ, բայց երկուս եմ,
Բառը «գրկող» մի նշան եմ,
Թե՛ բացվում եմ և թե՛ փակվում,
Գտի՛ր ինձ այս հանելուկում:

• Արտագրի՛ր հանելուկը: Պատասխանը գրի՛ր չակերտներում:

7 Կարդա՛ շուտասելուկները, դիտի՛ր տեսահոլովակները և արտասանի՛ր:

Ճշան կաչաղակը
ճչում է, թող ճչա,
Չի ճչում, թող չճչա:

vachagan.am

Չղջիկները թռչում են,
Չ են դարձել, ճչում են:

8 Տեքստում գտի՛ր և կարդա՛ չակերտներում գրված նախադասությունները:

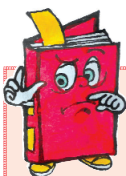
9 Մա տխուր 8 է՝ :

- Օգտվելով նկարից՝ գրի՛ր «ուրախություն»:
- Ընկերոջդ բացատրի՛ր, թե դու ինչպես կատարեցի՛ր առաջադրանքը:

ԲԱՌԸ ԱՓԻ ՄԵՋ

Չարածձի բառն այսօր նշանակում է *աշխույժ, զվարթ, շարժուն, անվնաս չարություններ անող*: Հետաքրքիր է, որ բառը կազմված է **չար** և **ձիձու** բառերից:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ամեն մեկը իր դերն ունի,
 Իր գործով է ճանաչելի,

Թեկուզ փոքրիկ մի Չ լինի,
 Պիտի օգնի, չար չլինի:

Այս դասին դու.

• Կլսես «Գործողություն ցույց տվող բառի երգը»:

• Կիմանաս, թե ինչով են նման և ինչով են տարբեր պատմվածքի հերոսները:

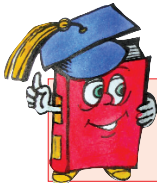

• Կհասկանաս, որ դու էլ ընտանիքում ունես քո դերն ու պատասխանատվությունը:

• Կգրես ընտանիքում քո կատարած գործերի մասին:

ԵՎ ՆՄԱՆ ԵՆՔ, ԵՎ ՏԱՐՔԵՐ

Գեղեցիկ Սովսիսյան

Մտածիր և ասա՝ մարդիկ ինչով կարող են նման լինել և ինչով՝ տարբեր:

Այժմ տեսնենք, թե մեր հերոսներն ինչով են նման և ինչով են տարբեր:

Լուսիկն ու Սուսիկը երկվորյակներ* էին և անչափ նման իրար: Այնքան նման, որ երբ միասին նայում էին հայելու մեջ, նույնիսկ իրենք էին իրենց շփոթում:

Հարևանները երբեք չէին կարողանում նրանց տարբերել:

Սակայն մայրիկը նրանց չէր շփոթում, թեև միատեսակ էր հագցնում:

– Մայրիկ, դու մեզ ինչպե՞ս չես շփոթում, – մի օր հարցրին քույրերը:

– Ձեզնից մեկն ավելի գեղեցիկ է, – պատասխանեց մայրը, – իսկ թե ով կասեն երեկոյան: Իսկ այժմ հարկավոր է ջրել ծաղիկները, մաքրել բակը, դասավորել խաղանկյունը:

• Ի՞նչ էին ուզում իմանալ երկվորյակ քույրիկները:

• Ի՞նչ պայման դրեց մայրիկը:

ԱՉՔԻ
ԱՌԱՋ

երկվորյակ
երբեք

* Երկվորյակներ – նույն մորից միասին ծնված երկու երեխաներ:

Մինչ Սուսիկը խաղում էր ջրի հետ, Լուսիկն արդեն ջրել էր ծաղիկները, մաքրել բակը, նաև դասավորել խաղալիքները:

Երեկոյան՝ ընթրիքից հետո, երեխաները հարցրին.

– Ասա՛, մայրի՛կ, ո՞վ է մեզանից գեղեցիկ: Մայրիկը նայեց աղջիկներին, նայեց ու ասաց.

– Ես լավ չեմ հիշում. առավոտյան ո՞վ ջրեց ծաղիկները:

– Լուսիկը, – ասաց Սուսիկը:

– Ո՞վ մաքրեց բակը:

– Լուսիկը, – ասաց Սուսիկը:

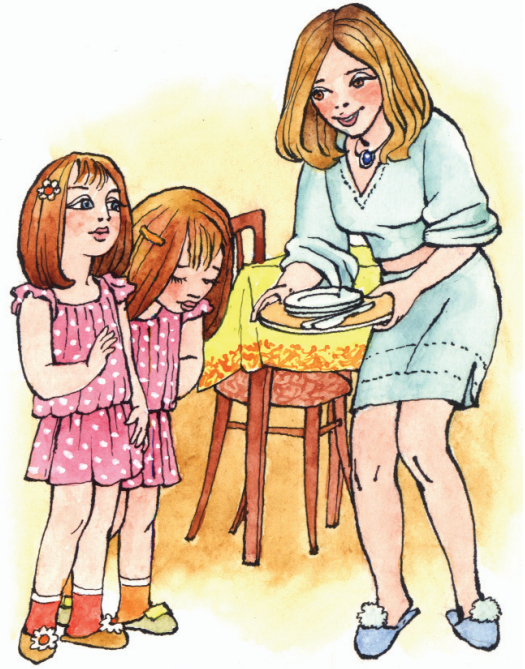
– Ո՞վ դասավորեց խաղալիքները:

– Լուսիկը, – ասաց Սուսիկը:

– Ուրեմն, ո՞վ է ավելի գեղեցիկ:

– Լուսիկը, – ասաց Սուսիկը և կարմրեց:

Նա հասկացավ, թե ինչու է Լուսիկն իրենից գեղեցիկ:

Հարցեր

1. Ովքեր էին պատմվածքի հերոսները:
2. Ինչ էր անում աղջիկներից յուրաքանչյուրը մինչև մայրիկի վերադարձը:
3. Ինչո՞վ էին աղջիկները նման իրար:
4. Ինչո՞ւ կարմրեց Սուսիկը: Է՛լ երբ են կարմրում:
5. Ինչո՞ւ էր Լուսիկն ավելի գեղեցիկ:
6. Կցանկանա՞ր Սուսիկը նմանվել Լուսիկին: Ինչո՞ւ:
7. Ինչ կպատմի Սուսիկը աշխատանքից նոր տուն վերադարձած հայրիկին:

2 Գտի՛ր 5 տարբերություն:

Առաջադրանքներ

- 1 Օգտվելով տեքստից՝ ավարտի՛ր նախադասությունները:

Մինչ Սուսիկը խաղում էր, Լուսիկը _____:

Սուսիկը հասկացավ, որ _____:

Կարդա՛ երգը և դիտի՛ր տեսահոլովակը:

Երգից դո՛ւրս գրի՛ր գործողությունն ցույց տվող բառեր:

vachagan.am

**ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ
ՑՈՒՅՑ ՏՎՈՂ ԲԱՌԻ ԵՐԳԸ**

Ես մի բառ եմ, երեք տառ եմ,
Ինձ ասուն եմ, որ ես բայ եմ,
Ցույց եմ տալիս գործողություն,
Ամեն ինչը գործի գցում:

Ես կարող եմ թե՛ նկարել,
Թե՛ սովորել, թե՛ լավ պարել,
Հազար-հազար գործ կատարել,
Ինչ կատարվի՝ բառ հորինել:

Տեքստից գտի՛ր երկու բառ, որոնք տարբերվում են մեկ տառով:

Տեքստը պատմի՛ր Լուսիկի կամ Սուսիկի անունից:

Գրի՛ր՝ ինչ գործեր ես դու անում քո ընտանիքում:

Արամը :

-ն պատկերի՛ր այնպե՛ս, որ ստացվի՝ **Արամն ուրախ է:**

Վ եր ծ ա ն ի՛ր նկարելուկը: Գրի՛ր ստացված բառը:

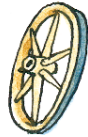
ստացված բառը:

2

ու=վ

դ=յ

ԱՌԱԾ

Աշխատանքը գեղեցկացնում է մարդուն:

Ընկերոջդ բացատրի՛ր, թե ինչպես ես հասկանում առածը:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Մարդը գեղեցիկ է իր արած գործերով:

Այս դասին դու.

• Առարկա ցույց տվող բառերից կատանաս գործողություն ցույց տվող բառեր:

• Կտվորես հարցեր տալ:

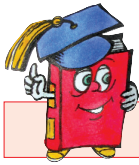

• Կտեսնես, թե ինչպես է ցորենի հատիկը դառնում հաց:

• Կիմանաս, որ Մկնիկը Խանձած բեղերի ցեղից էր:

ՈՎ ԱՇԽԱՏԻ, ՆԱ ԿՈՒՏԻ

Չեքհաք

Պարզվում է՝ հավիկը կարող է ոչ միայն ձու ածել, այլև հաց թխել:

Մի խրճիթում* ապրում էին Մուկիկը, Ծիտիկը և Հավիկը: Մի օր քուջուջ անելիս* Հավիկը մի հատիկ գտավ ու կանչեց.

– Հատի՛կ եմ գտել, հատի՛կ եմ գտել: Ո՞վ կտանի աղալու:

– Ես՝ չէ՛, – ասաց Մուկիկը:

– Ես էլ՝ չէ՛, – ասաց Ծիտիկը:

Ի՞նչ աներ Հավիկը: Հատիկը ջրաղաց տարավ, աղաց:

– Այլուրն ո՞վ տուն կտանի, – հարցրեց Հավիկը:

– Ես՝ չէ՛, – ասաց Ծիտիկը:

– Ես էլ՝ չէ՛, – ասաց Մուկիկը:

Հավիկն այլուրը շալակեց, տուն տարավ:

– Ո՞վ խմոր կանի, – հարցրեց Հավիկը:

– Ես՝ չէ՛, – ասաց Մուկիկը:

– Ես էլ՝ չէ՛, – ասաց Ծիտիկը:

Հավիկը խմոր հունցեց*:

– Թո՛նիրն* ո՞վ կվառի, – հարցրեց Հավիկը:

* **Խրճիթ** – գյուղական փոքրիկ տնակ:

* **Քուջուջ անել** – ձանկերով գետինը փորել՝ կեր որոնելու համար:

* **Հունցել** – այլուրն ու ջուրը իրար խառնելով՝ ստացված խմորը լավ շաղախել:

* **Թոնիր** – գետնափոր վառարան՝ հաց թխելու, ձաշ եփելու համար:

- Ես՝ չէ՛, – ասաց Մուկիկը:
- Ես էլ՝ չէ՛, – ասաց Ծիտիկը:
- Հավիկը թոնիրը վառեց:
- Հացն ո՞վ կթխի, – հարցրեց Հավիկը:
- Ես՝ չէ՛, – ասաց Մուկիկը:
- Ես էլ՝ չէ՛, – ասաց Ծիտիկը:
- Հավիկը հացը թխեց, դրեց սեղանին:
- Հացն ո՞վ կուտի, – հարցրեց Հավիկը:
- Ե՛ս, – գոչեց Ծիտիկը և մոտեցավ սեղանին:
- Ե՛ս, – գոչեց Մուկիկը և մոտեցավ սեղանին:

Ի՞նչ ես կարծում, ինչպե՞ս վարվեց Հավիկը:

Հարցեր

1. Ովքեր էին ապրում խրճիթում:
2. Հավիկը ցորենից ինչպե՞ս հաց ստացավ:
3. Բնութագրիր հեքիաթի հերոսներին:
4. Քո կարծիքով՝ ինչո՞ւ Մուկիկը և Ծիտիկը չաշխատեցին:
5. Մեկական հարց տուր Մուկիկին, Ծիտիկին ու Հավիկին:

 ԱՉԻ
ՄԱՋ

*այլուր
խրճիթ
փուզուզ*

Առաջադրանքներ

1 Ցորենից ստացի՛ր հաց:

○ Լրացրո՛ւ բաց թողած բառերը:

Ցորեն, ջրադաց, □□□□□, ջուր, □□□□, թոնիր, հաց:

✦ Աղալ, մաղել, հունցել, թխել, վառել, լցնել բառերով կազմի՛ր բառակապակցություններ՝ օգտվելով վերևում ստացված բառաշարքից:

☀ Այդ բառակապակցություններից երկուսը գործածի՛ր նախադասության մեջ:

2 ՄՐՅՈՒՅԹ ԴԱՍԱՐԱՆՈՒՄ. «ԲԱՌՔԱՄՈՅԻ»

Աշխատասեր բառի տառերով կազմե՛ք նոր բառեր: Համեմատե՛ք մյուս խմբերի կազմած բառերի հետ:

3

ՍՈՎՈՐԻՐ ՀԱՐՅԵՐ ՏԱԼ

Գրի՛ր հարցեր, որոնց պատասխաններն այս նախադասություններն են:

- Ծիտիկն ու Հավիկը ապրում էին մի խրճիթում:
- Քուջուջ անելիս Հավիկը գտավ մի հատիկ:
- Հավիկն այլուրը շալակեց, տուն տարավ:
- Ծիտիկն ու Մուկիկը մոտեցան սեղանին:

Օրինակ: **Հավիկն այլուրը շալակեց, տուն տարավ:**

Հավիկն ի՞նչ արեց:

Հավիկն ի՞նչ շալակեց:

Հավիկն ո՞ր տարավ այլուրը:

4

Աջ պյունակի բառերը դի՛ր ձիշտ տեղերում և ստացի՛ր նախադասություններ: Նախադասությունները դասավորի՛ր ըստ հաց ստանալու ընթացքի:

Ցորեմը	վառում են
Թոնիորը	թխում են
Հացը	աղում են
Խմորը	մաղում են
Այլուրը	հունցում են

5

Ըստ օրինակի՝ լրացրո՛ւ աղյուսակը:

Օրինակ՝ **ծիտիկ** – **ծիտիկներ**:

Եզակի (մեկ)	Հոգնակի (շատ)
մուկ	
կատու	
հատիկ	
խրճիթ	

vachagan.am

Տե՛ս, թե՛ ինչպես, բառի մեջ մի-մի տառ փոխելով, **շուն**-ից ստանում ենք **կով**։

շուն – **հուն** – **հոն** – **հով** – **կով**։

Այժմ դու **հավ**-ից ստացի՛ր **մուկ**։

հավ – **հով** – **հո** – **հուր** – **ուր** – **մուկ**։

vachagan.am

7

Կարդա՛, թե՛ ինչպես է Մուկիկը պատմում այս հեքիաթը։ Դու էլ հեքիաթը պատմի՛ր Ծիտիկի կամ Հավիկի անունից։

ՊԱՏՄՈՒՄ Է ՄՈՒԿԻԿԸ

Ես, Ծիտիկն ու Հավիկը ապրում էինք մի հսկա պալատում։

Մի օր Հավիկը քուջուջ անելիս մի հատիկ գտավ։ Հատիկ մի ասա, մի մե՛ծ սար ասա։

– Ո՞վ կտանի աղալու,– ասաց հավիկը։

Ես ու Ծիտիկը նայեցինք իրար. էս հսկա սարը մենք տեղից ո՞նց շարժենք։

– Չե՛նք կարող,– ասացինք մենք։

Հավիկին ի՛նչ կա։ Կտուցով բռնեց հսկա հատիկն ու տարավ ջրաղաց։

Ջրաղացը մի քանի օր աղում էր ու աղում։ Մի մե՛ծ պարկ ալյուր դուրս եկավ։

– Եկեք ալյուրը տարե՛ք,– զանգեց Հավիկը։

– Ես չեմ կարող, վախենում եմ՝ ճամփին կատուն վրա տա,– ասացի ես։

– Ես էլ չեմ կարող, ոտքս փուշ է մտել, չեմ կարողանում թռչել,– ծվվաց Ծիտիկը։

Հավիկը քթի տակ կշկշաց, պարկը շալակեց, տուն բերեց։

– Խմոր պիտի հունցեմ,– ասաց Հավիկը,– ջուր բերեք։

Ես ու Ծիտիկը մի շաբաթ ջուր էինք կրում, բայց չէինք կարողանում տեղ հասցնել, ճամփին ծարավում էինք, խմում:

Հավիկն ինքը մի մեծ տակառ ճարեց, ջուրը բերեց, խմորը հունցեց, ասաց.

– Դե թոնիրը վառեք, մինչև ես խմորից գնդեր անեմ:

Ես լսել էի, որ պապիս պապը մի անգամ ուզեցել է թոնիր վառի, բեղերը խանձել է, քիչ է մնացել՝ շունչը փչի: Էդ օրվանից մեր ցեղի անունը մնացել է Խանձած բեղեր:

– Էդ իմ խելքի բանը չի,– ասացի ես:

Ծիտիկն էլ ասաց, որ ոտքը փուշ է մտել, լուցկին ո՞նց բռնի:

Հավիկը հագավ հրշեջի հագուստը, գլխին դրեց հրշեջի սաղավարտը, թոնիրը վառեց, հացը թխեց:

– Ո՞վ կուտի,– հարցրեց նա:

Ես դեռ բերանս չէի բացել, ոտքը փուշ մտած Ծիտիկը մի լոշիկ առավ, թռավ, մտավ հեքիաթի մեջ:

Մի բոքոն էլ կարող էի ես թոցնել, բայց չուզեցի. ամոթից գետինը մտա, այսինքն՝ գնացի գետնի տակի իմ տունը:

Նկարագարդունը համեմատի՞ր տեքստի հետ:

8 **ՈՒՆԻՍ**

Ի՞նչ ես տեսնում նկարում: Գտի՞ր նկարչի սխալները:

9 Առարկա ցույց տվող բառերից ստացի՛ր գործողություն ցույց տվող բառեր և դրանցով լրացրո՛ւ խաչբառը:

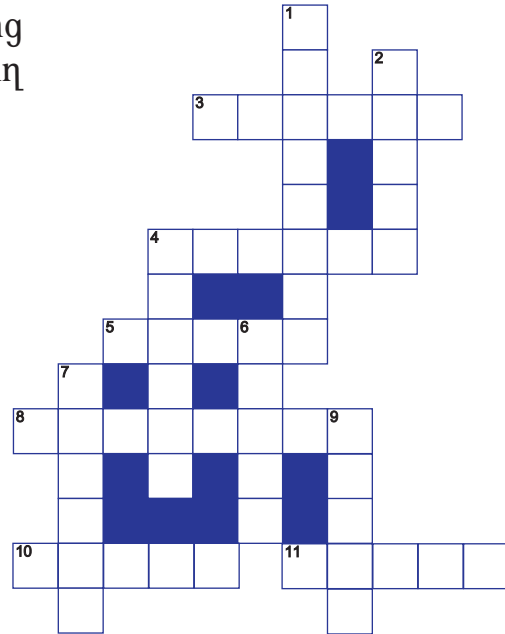
Օրինակ՝ **տեղ** – **տեղալ**:

Սյունակներով.

- 1. քանդակ
- 2. մեխ
- 4. նվագ
- 6. երգ
- 7. թերթ
- 9. լող

Տողերով.

- 3. սանր
- 4. ներկ
- 5. պար
- 8. մեներգ
- 10. տեղ
- 11. խաղ

10 • **Բեմականացրե՛ք խնդուկը:**

Նարեն խոսում է տիկնիկի հետ.

- Տիկնիկ ջան, արի՛, ճաշդ կե՛ր:
- Ճաշդ դո՛ւ կեր, իսկ ես գնամ քուջուջ անեն, գլուխս պահեն:
- Տիկնիկ ջան, խելո՛ք մնա:
- Դո՛ւ խելոք մնա, իսկ ես գնամ քուջուջ անեն, գլուխս պահեն:

• Մեկ նախադասությամբ գնահատի՛ր ընկերներիդ խաղը:

11

ՍՈՒՏԱՍԵԼՈՒԿ-ՇՈՒՏԱՍԵԼՈՒԿ

Կարդա՛, դիտի՛ր տեսահոլովակը և արտասանի՛ր:

vachagan.am

Կատուն ածեց երեք ձու,
Չավը ասաց՝ բերեք ձյուն,
Ձյունը վառեմ, եփեմ ձուն:
Մուկը լսեց, փախավ տուն:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես կարողացա _____

Ես իմացա _____

Ես հասկացա _____

Քո կարծիքով՝ տրված առածներից ո՞րն է ավելի դիպուկ արտահայտում հեքիաթի իմաստը:

- Աշխատանքը մայրն է ամեն բարիքի:
- Աշխատելիս հիվանդ է, ուտելիս՝ առողջ:
- Ով ալարի, ոչ դալարի:

Այս դասին դու.

• Կհարստացնես գործողություն ցույց տվող բառերի մասին քո գիտելիքները:

• Կիմանաս, թե ինչպես է տնկին ծառ դառնում:

• Կգնահատես բանաստեղծության հերոսների արարքները:

• Կկարևորես սկսած գործի նկատմամբ պատասխանատու և հետևողական լինելը:

• Կտեսնես, թե ինչպես ծառը ձանաչեց Աշոտին:

Ո՞ՒՄ ԾԱՌՆ Է

Նանսեն Միքայելյան

Մենք պատասխանատու ենք նրանց համար, ում ընտելացրել ենք:

Տնկին* բերեց Աշխենը,
Փոսը փորեց Արմենը,
Ծառը տնկեց Կարենը,
Ջուրն էլ լցրեց Սուրենը:
Տնկեցին ու հեռացան,
Գնացին ու մոռացան:
Իսկ Աշոտը խնամեց,
Ցրտից, շոգից պաշտպանեց,
Նրա ձեռքով հոգատար
Փոքրիկ տնկին դարձավ ծառ:
Մի օր եկան ծառի մոտ
Մանուկները մեր ծանոթ,
Տեսան բացված թևերը,
Առողջ բույնն ու տերևը:
– Իմ տնկին է գորացել*,
Հպարտացավ Աշխենը:
– Ես եմ խորունկ փոս բացել,
Աբլորացավ Արմենը:
– Իմ ձեռքով է ամրացել,
Ջղայնացավ Սուրենը:
Աշոտն ասաց. «Ձեր տնկին
Ինձ է միայն ճանաչում,
Նրա ամեն տերևին
Իմ քրտինքն է կանաչում»:

ԱՉՔԻ ԱՈՒՋ

հոգաբար, շոգ

* **Տնկի** – տնկելու համար նախատեսված փոքրիկ ծառ:

* **Զորանալ** – ուժեղանալ, աճել, մեծանալ:

Հարցեր

1. Ովքեր մասնակցեցին ծառատունկին:
2. Ինչ է անհրաժեշտ, որ տնկին ծառ դառնա:
3. Քո կարծիքով՝ երեխաներից ո՞վ էր իրավացի:
4. Ե՞րբ են ծառ տնկում: Ինչո՞ւ:
5. Դու երբևէ մասնակցել ես ծառատունկի:

Առաջադրանքներ

1 • Բանաստեղծությունից օգտվելով՝ լրացրո՛ւ աղյուսակը: Գնահատի՛ր յուրաքանչյուրի կատարած գործը 1, 2 կամ 3 միավորով:

- Ո՞ւմ ավելի շատ միավոր տվեցիր: Ինչո՞ւ:

Ո՞վ	Ի՞նչ արեց	Միավորը
Աշխեն		
Արմեն		
Կարեն		
Սուրեն		
Աշոտ		

2 Նկարի՛ր տխուր ամառ և ուրախ արև:
Օգտվելով այդ նկարներից՝

- պատկերի՛ր հետևյալ նախադասությունը.

Տխուր Ամառը ծածկեց ուրախ Արևին:

- ընկերոջդ բացատրի՛ր, թե ինչպես կատարեցիր առաջադրանքը:

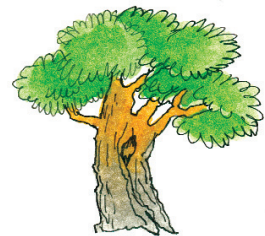
3 Վերականգնի՛ր առածը:

4 **ԲԱՌ-ՔԱՄՈՅԻ**

Հոգատար բառի տառերով կազմի՛ր նոր բառեր:

5 Կարդա՛ հանելուկը և գուշակի՛ր պատասխանը:

Շոգին՝ հազած,
Ցրտին՝ մերկ,
Մի ոտք ունի,
Հազար ձեռք:

6 Բառերը դասավորիր այնպե՛ս, որ ստացվեն նախադասություններ:

1 **հավաքվեցին** **մոտ:** **Մանուկները** **ծառի**

2 **դարձավ:** **ջանքերի** **ծառ** **Աշոտի** **տնկին** **շնորհիվ**

7 Գործողություն ցույց տվող **չվեկ**, **դեղնեկ**, **շողալ** բառերը տեղադրիր նախադասություններում:

- Արևը (ի՞նչ է անում) երկնքում:
- Ծառերի տերևները (ի՞նչ են լինում) աշնանը:
- Թռչունները (ի՞նչ են անում) տաք երկրներ:

Քո գրած նախադասություններին ավելացրո՛ւ ևս մի քանի նախադասություն և ստեղծի՛ր մի պատմություն նկարի շուրջ:

8

Արտագրի՛ր բանաստեղծության վերջին չորս տողը: Քանի՞ բառ արտագրեցիր: Թիվը գրի՛ր տառերով:

9   Կարդա՛ հանելուկը և գուշակի՛ր պատասխանը:

Ես նշան եմ կլորիկ,
Տառի գլխին՝ գլորիկ,
Հարց եմ տալիս միշտ ընտիր,
Պատասխաններ դու գտի՛ր:

10 • Բեմականացրե՛ք խնդուկը:

Մեկը նայում է, թե ինչպես երկու մարդ աշխատում են այգում: Մեկը, փոսերը փորելով, գնում է, մյուսը հողը նորից լցնում է այդ փոսերը: Զարմացած մոտենում է և հարցնում.

- Էս ի՞նչ եք անում:
- Ծառ ենք տնկում:
- Էսպես էլ ծառ տնկե՞լ կլինի:
- Դե իմ գործը փորելն է, ընկերոջս գործը՝ փոսը լցնելը:
- Բա տնկին ո՞ր է:
- Տնկի բերողն այսօր գործի չի եկել:

• Մեկ նախադասությամբ գնահատի՛ր ընկերներիդ խաղը:

11   **ՓՈՔՐԻԿ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ**
Աշխատանքի քայլաշարը.

- Ցորենի հատիկները լցրո՛ւ ամանի մեջ դրված թրջած բամբակի վրա:
- Դի՛ր մի լուսավոր տեղ:
- Զրի՛ր ամեն օր: Մի քանի օրից ծիլեր դուրս կգան:
- Հետևի՛ր ծիլերի աճման ընթացքին:
- Կատարի՛ր չափումներ:
- Գրանցի՛ր տետրում:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես հասկացա

Ես սովորեցի

Ինձ հետաքրքրեց

Ինչ տնկել եք կամ ցանել,
Պարտավոր եք հոգ տանել,
Պահել, սիրով խնամել,
Գործը մինչև վերջ անել:

Այս դասին դու.

• Կամրապնդես գործողություն ցույց տվող բառերի իմացությունը:

• Կիմանաս, թե երբ է օրը «կորչում»:

• Կհասկանաս, թե ինչպես պետք է կազմակերպել քո օրվա գործերը:

ԿՈՐԱԾ ՕՐԸ

ըստ Վալենտինա Օսեկայի

Շատ բան կարող է կորչել. օրինակ՝ դրամը, գրիչը, գլխարկը, նույնիսկ օրը:

Արթուրի եղբոր մոտ եկավ նրա ընկերը: Նա գլխարկը նետեց մի կողմ և դժգոհ ձայնով ասաց.

– Ամբողջ օրս կորավ:

Երբ ընկերը գնաց, Արթուրը եղբորը հարցրեց.

– Ինչպե՞ս կարող է օրը կորչել: Մի՞թե բոլոր օրերը մեկ չեն:

– Այո՛, ժամանակի տեսակետից բոլոր օրերը մեկ են, – պատասխանեց եղբայրը, – բայց նրանք տարբեր են լինում՝ ըստ գործի: Այն օրը, որի ընթացքում մարդ ոչ մի օգտակար գործ չի արել կամ ոչինչ չի սովորել, կորած օր է:

Դրանից հետո Արթուրը քնելուց առաջ եղբորը պատմում էր այն ամենի մասին, ինչ արել էր օրվա ընթացքում, և միշտ հարցնում էր.

– Այսօրվա օրը կորած չէ, չէ՞:

Հարցեր

1. Ինչո՞ւ էր դժգոհ Արթուրի եղբոր ընկերը:
2. Ինչի՞ց զարմացավ Արթուրը:
3. Ի՞նչ բացատրեց եղբայրը Արթուրին:
4. Ինչպե՞ս պետք է ապրես, որ օրդ չկորչի:

ԱՉՔԻ
ՍՈՒՋ

ընթացք
չէ

Առաջադրանքներ

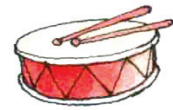
- 1 Թվարկվածներից որո՞նք ես դու կատարում դպրոցից տուն գալուց հետո, ի՞նչ հերթականությամբ: Գրի՛ր տեսրում:

ՕՐՎԱ ԳՈՐԾԵՐԸ

- Խաղում եմ դրսում:
- Դասերս եմ պատրաստում:
- Գիրք եմ կարդում:
- Հեռուստացույց եմ դիտում:
- Օգնում եմ մայրիկիս:
- Լվացվում եմ:
- Ճաշում եմ:
- Նկարում եմ:
- Ընթրում եմ:
- Խաղում եմ տանը:

2 Մրցույթ դասարանում

Ի՞նչ կարող ես անել հետևյալ առարկաներով.
ինքնաթիռ, մեխ, մկրատ, մտրակ, թմբուկ, ամրակ:

Ո՞վ կարող է ավելի շատ տարբերակներ ասել:

Օրինակ: Մկրատով կարելի է կտրել տարբեր բաներ, որպես կարկին օգտագործել, խոտ հնձել, ձուկ բռնել, հող փորել, որպես ցից խփել գետնին, օղակները կտրել և պատրաստել ականջօղեր, կախել պատից որպես նկար, պատրաստել տիկնիկ, նվեր տալ մեկին, արջի դեմ կռվել:

- 3 Ուշադիր դիտիր դասանյութի նկարագրումը: Գտի՛ր գործողություն ցույց տվող բառեր և գրի՛ր:

- 4 Տրված առածներից ո՞ր մեկը կընտրեիր դասանյութի վերնագիր: Հիմնավորի՛ր ընտրությունդ:

- Այսօրվա գործը վաղվան մի՛ թող:
- Ժամանակը ոսկի է:
- Ամեն ինչ իր ժամանակն ունի:

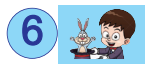

5 Կարդա՛ շուտասելու-
կը, դիտի՛ր տեսահոլո-
վակը և արտասանի՛ր:

vachagan.am

Ժամը ժամից անցել է, տե՛ս,
Ժիր ժիրայրը քնած է դեռ:

6 Կարդա՛ հանելուկը և
գուշակի՛ր պատասխանը:

Ոչ ոք նրա տերը չէ,
Նա գնում է, մերը չէ,
Հազար թևով չվում է,
Իսկ մեզ միայն թվում է:

7 Երբ ընկերը գնաց, ի՞նչ հարցրեց Արթուրը եղբորը: Արտագրի՛ր այդ
տողերը:

8

Կարդա՛, թե ինչ նախադասություն է պատկերված նկարելուկով:

Ժ

Ը

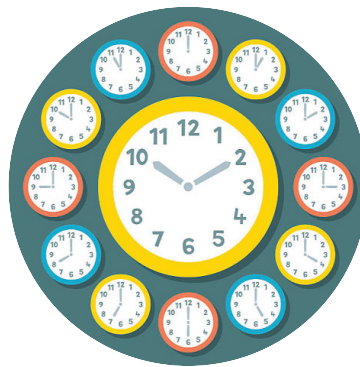

Է

5=Մ

ԴԱՍԻՅ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես հասկացա

Ես կանեմ

Ես կարևորեցի

Շատ բան կարող ես կորցնել և գտնել, բայց եթե օրը
կորցրիր, էլ չես գտնի:

Այս դասին դու.

• Կիմանաս, թե ինչ են սովորեցնում միմյանց դասանյութերի հերոսները:

• Կսովորես, թե ինչպես պետք է կազմակերպել հանգիստը բնության գրկում:

• Նամակ կգրես այս թեմայի քո սիրելի հերոսին:

• Կամրապնդես քո սովորած բաների ձիշտ գրությունը:

Առաջադրանքներ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՆ ԻՐԱՐԻՑ ԻՆՉ ԵՆ ՍՈՎՈՐԵԼ

- 1 • Օգտվելով աշխատել, հասցնել, օգնել, անել, լինել, օգտվել բառերից՝ պատասխանիր «Հարցերի մոլորակի» հարցերին: Պատասխանները գրիր «Պատասխանների մոլորակում»:

ՀԱՐՑԵՐԻ ՄՈԼՈՐԱԿ

1. Ի՞նչ սովորեց Զ տառը տառերի իր ընտանիքից:
2. Ի՞նչ սովորեցին Արմենը, Կարենը, Սուրենը և Աշխենը Աշոտից:
3. Ի՞նչ սովորեց Սուսիկը Լուսիկից:
4. Ի՞նչ սովորեցին Ծիտիկն ու Մուկիկը Հավիկից:
5. Ի՞նչ սովորեց Արթուրի եղբայրը Արթուրից:

ՊԱՏԱՆԱԿՆԵՐԻ ՄՈԼՈՐԱԿ

1. Ընտանիքում միասնական _____:
2. Սկսած գործը կիսատ չթողնել, ավարտին _____:
3. Տնային գործերում _____ մայրիկին:
4. Եթե չես _____, բարիքներից չես կարող _____:
5. Պիտի ամեն օր մի օգտակար գործ _____:

- Դո՛ւ ինչ սովորեցիր հերոսներից:

2

Պատմի՛ր՝ ինչ ես տեսնում ցկարներում: Դո՞ւ ինչպես կկարվես:

ԵՐԱՅՏՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԼՍԻՐ ԱՅՐՊԵՍ,
ՈՐ ԶԻՄԱՆԳԱՐԵՍ ՈՒՐԻՇՆԵՐԻՆ

ԱՂԲԸ ՀԱՎԱՍԻՐ

ԽԱՐՈՒՅՎ ՎԱՌԻՐ ՋՈՒՏ ՏԵՂՈՒՄ

3 Հիշ՞ում ես՝ արարքը բնութագրում է մարդուն: Զ-ի գործողություններին համապատասխան ընտրի՛ր նրան բնութագրող բառեր:

Գործողություն	Բնութագրող բառը
Զգուշորեն մոտենում է ու կանգնում մի իրի կողքին:	խիզախություն
Խցկվում է Փ տառից հետո:	բարություն
Զ-ն կանգնում է գայլի ծնոտների արանքում:	հնարամտություն

4 Պատկերացրո՛ւ՝ հանդիպել ես այս թեմատիկ շարքի հերոսներից մեկին: Ի՞նչ կասեիր նրան: Գրի՛ր: Կարող ես սկսել այսպես՝

Քարն, սիրելի՛ ———: Ես Տեժ հերաբիրությամբ կարդացի քո Տասին պարմությունը: Խմայա, որ ———: Ուզում եմ ասել ———:

5 Արտագրի՛ր բառերը՝ լրացնելով բաց թողած տառերը.

թ□չել, ձամ□ա, խ□կվել, օ□նել, ամբող□, եր□եք, խ□ձիթ, հո□ատար, շո□, ե□բայր, գույն□գույն, □րս:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱՑ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

ԻՆՉՊԵՍ ԵՄ ԵՍ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԻՄ ՍՈՎՈՐԱԾԸ

ԻՆՉՊԵՍ Է «ԱՇԽԱՏՈՒՄ» ԱՇԽԱՐՀԸ

Այս դասին դու.

- Կժանոթանաս հատկանիշ ցույց տվող բառերին:
- Կիմանաս, թե ինչպես է ջուրը ձանվորդում բնության մեջ:

- Կկարևորես ջրի դերը մեր կյանքում:
- Այլնուորակայինին կբացատրես, թե ինչ է ջուրը:

vachagan.am

ՋՈՒՐ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

ՇՈՒՏԱՍԵՆՈՒԿ

Որ չդառնա չրի ծառ,
Ջրի՛ր ծառը, ա՛յ Պայծառ:

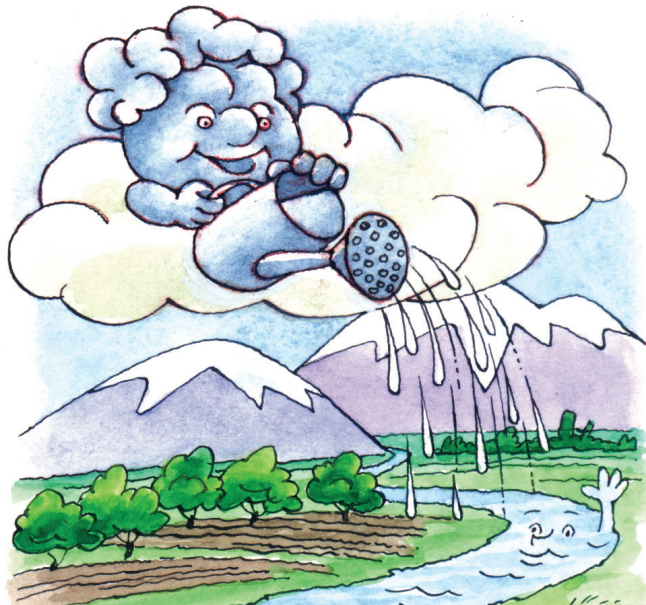

Երբևէ մտածե՞լ ես՝ ինչ է լինում ջուրը, երբ ջրում ես ծառը:

Ջերմ արևը նայեց ծովին,
Ծովից ջուրը բարձրացավ,
Կաթիլ-կաթիլ նստեց շողին
Ու երկնքում անպ դարձավ:

Անպը գնաց, կանգնեց սարին,
Կայծակ տվեց, գոռգոռաց,
Անպի ջուրը կաթիլ-կաթիլ,
Անձրև դարձած, իջավ ցած:

Ու սարերում ջրվեժ* դարձած՝
Առվակները խոսեցին,
Միանալով, գետեր դարձան
Ու մայր ծովը հոսեցին:

Հարցեր

ԱՋԲԻ ԱՈԱՋ

իզնել, անշրև

1. Ի՞նչ արեց արևը:
2. Ինչպե՞ս երկնքում անպ առաջացավ:
3. Անպի ջուրն ինչպե՞ս վերադարձավ ծով:
4. Ինչի՞ մասին կարող են խոսել առվակները հանդիպելիս:

* Ջրվեժ – բարձրությունից թափվող ջուր:

ԱՆՁԱՊԻՐԱՆՔՆԵՐ

- 1 Ենթադրենք՝ հանդիպել ես այլնուրազակայինի, որը չգիտի, թե ինչ է ջուրը:
- Այնպես նկարագրիր, որ հասկանա:
 - Ի՞նչ հարցեր կտաս նրան:

- 2   **ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄ**

Բառերի մեջ մի-մի տառ փոխելով՝ ջուր-ից ստացիր կաթ.

ջուր - հու□ - հ□ր - □որ - կոթ - կաթ:

- 3 Ինչպիսի՞ն են արևը, ամպը, ջուրը:

Վձիտ, անձրևաբեր, պայծառ, սառնորակ, թուխ, գնդաձև, քաղցրահամ, ոսկեշող, ձերմակաթև բառերը գրիր համապատասխան սյունակներում:

Արև	Ամպ	Ջուր

Քո գրած բառերը ցույց են տալիս առարկայի հատկանիշ և պատասխանում են ինչպիսի՞ հարցին:

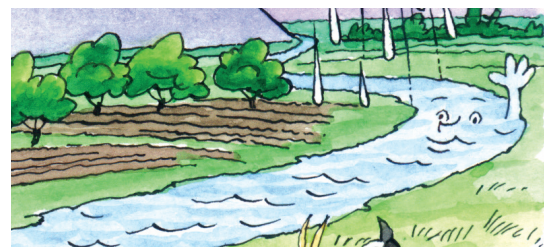
- 4 Կարդա՛ հանելուկը, արտագրիր և գուշակիր պատասխանը:

Առանց թևի թռչում են,
Երկինք, գետին թռչում են,
Նրանց մոտից թե նայես,
Մարդիկ կարծես մրջյուն են:

ԱՌԱԾ

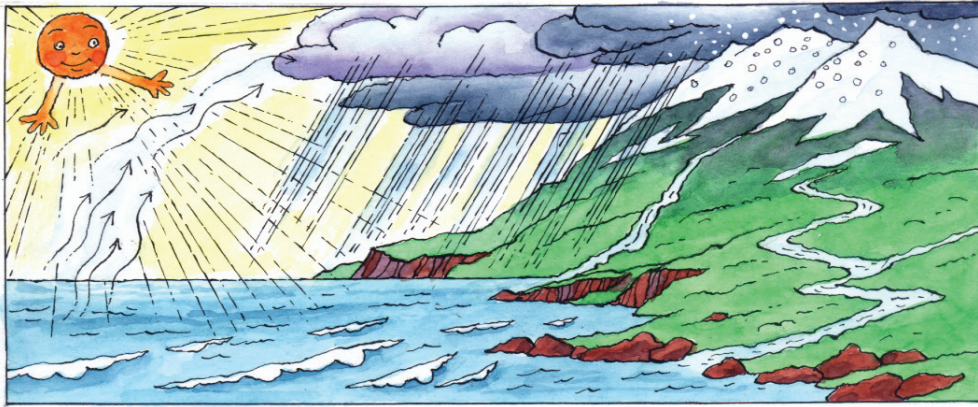
Ջուրն իր ձամփան կգտնի:

 Վիտե՞ս, որ...

Թեև ջուրը օդից ծանր է, բայց անթիվ-անհամար ջրի կաթիլներից բաղկացած շատ ծանր ամպը թեթևորեն լողում է օդում:

○ Պատմիր, թե ինչ ես տեսնում նկարում:

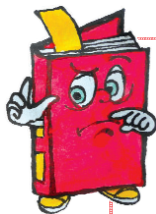
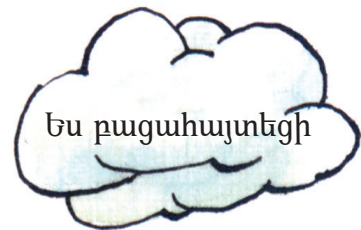
✦ Օգտվելով բանաստեղծությունից և նկարագարումից՝ գրիր, թե ինչ բաներ պետք է գրել դատարկ շրջանակներում.

ծով → ջուր → արև → ամպ → □□□□□ → առու → □□□

✦ Քո լրացրած առարկա ցույց տվող բառերի համար գրիր հատկանիշ ցույց տվող բառեր:

6 Արտագրիր բանաստեղծության առաջին քառատողը: Սովորիր անգիր, գրիր ինքնաթելադրությամբ:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Մի ձամփորդ է ջուրը մեր,
Ցած է իջնում, ելնում վեր,
Բազում ձևեր է առնում,
Բերք ու բարիք է դառնում:

Այս դասին դու.

• **Կամրապնդես** առարկա, հատկանիշ, գործողություն ցույց տվող բառերի իմացությունը:

• **Կբացահայտես** բնության զարմանալի երևույթներից մեկը՝ ծիածանը:

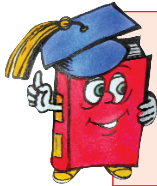
• **Կկարևորես** շրջապատն ուշադիր դիտելը և բնության երևույթները տեսնելը:

• **Կտեսնես**, որ արևը հայերեն գիտի:

ԱՐԵՎԸ ՈՒ ԾԻԱԾԱՆԸ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

vachagan.am

Կարմրաթևիկը նստեց դեղնած կանաչին, երազեց կապույտ մանուշակներ: Կարդա՛ նախադասությունը: Մտածի՛ր՝ ինչ կապ ունի այն ծիածանի հետ:

Մի օր Արևը խաղաղ անցնում էր ծովերի, դաշտերի ու այգիների վրայով: Կակաչը, աչքերը կկոցելով*, թփերի տակից նայեց արևին ու ասաց.

– Ի՞նչ կլինի, ինձ ներկի՛ր:

Արևը շատ զարմացավ, որ կակաչը հայերեն գիտի ու նրան իր արյան գույնով կարմիր ներկեց:

Նարինջն ասաց.

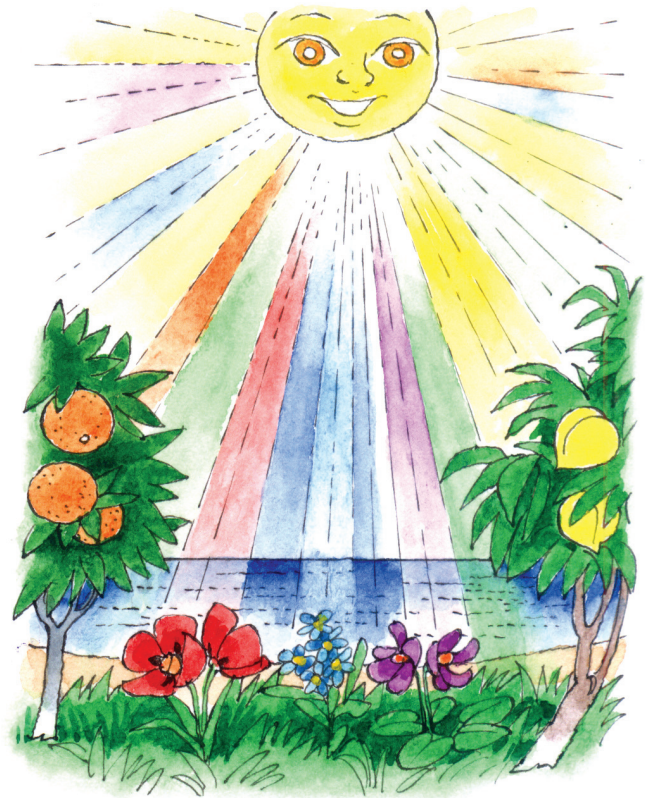
– Ի՞նձ էլ:

– Քո գույնը շատ լավն է, մնա՛ նարնջագույն, – ասաց Արևը:

Դեղձը դեղին ներկեց, իսկ խոտը՝ կանաչ:

Մի ծաղիկ կար, որը մոռանում էր, թե ինքն ինչ գույնի է:

– Քեզ երկնագույն են ներկում ու, որ չմոռանաս, անունդ Անմոռուկ են դնում, – համբուրելով նրան՝ ասաց Արևը: Նա արդեն չէր զարմանում, որ ծաղիկները հայերեն են խոսում: Նա հասկացավ, որ դրանք Հայաստանի ծաղիկներն են:

* **Կկոցել** – աչքերը կիսախուսի անել:

– Ինձ էլ կապույտ ներկիր,– խնդրեց Մանուշակը՝ քամուց օրորվելով:

– Չէ, կապույտով ծովն են ներկելու, իսկ քեզ թողնում են մանուշակագույն,– գործը վերջացրած համարեց Արևը և մտավ ամպերի մեջ: Քիչ անց սկսեց անձրև տեղալ:

Իսկ երբ արևն ու անձրևը միանում են, ծիածան է ծնվում՝ իր յոթ գույներով՝ կարմիր, նարնջագույն, դեղին, կանաչ, երկնագույն, կապույտ, մանուշակագույն:

Հարցեր

1. Ինչ ծաղիկներ ներկեց Արևը:
2. Ուրիշ ինչ ներկեց Արևը և ինչ գույնով:
3. Ինչպե՞ս է ծնվում բնության երևույթը՝ ծիածանը, և ինչ գույներ ունի:
4. Ինչ կլիներ, եթե.
 - Արևը չներկեր աշխարհը,
 - Արևն աշխարհը ներկեր մեկ գույնով:

ԱՉՔԻ
ԱՌԱՋ

դեղին
խնդրեց
վերջացնել
օրորվել

Առաջադրանքներ

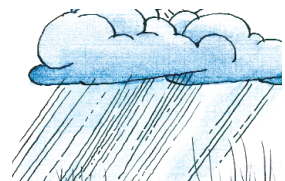
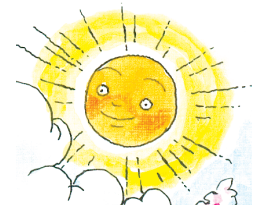
1   Գրիր՝ ինչ ես տեսնում
նկարներում:

✦ Վերականգնիր նախադասությունը:

**ծիածան, արևն, միանում են, քամի,
ծնվում է, Երբ, ու, անձրևը:**

Ո՞ր բառը չգործածեցիր:

☀ Այդ բառին վերագրիր հատկանիշներ:

2 Ամպ, կյանք, աչք բառերից ո՞րը կտեղադրես նախադասությունների մեջ: Ինչո՞ւ:

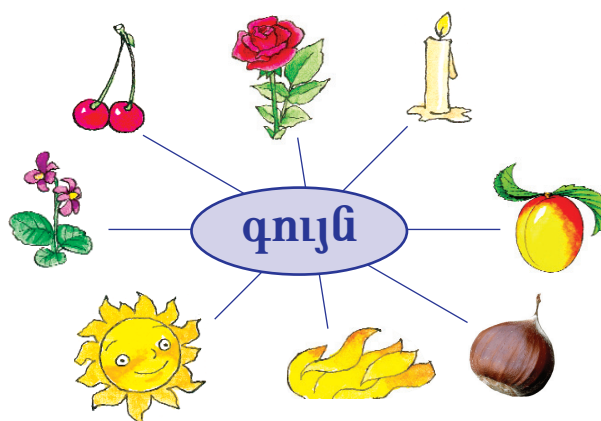
Ջուրը է տալիս բուլորին: Դո՛ւ էլ խնայիր բուլորին տվողին:

3 Նկարներով և գույն բառով կազմի՛ր հատկանիշ ցույց տվող բառեր:

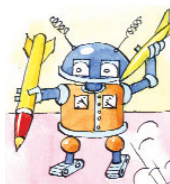
Օրինակ՝

+ գույն = շագանակագույն:

4 Գրի՛ր նկարներում պատկերված առարկաների անունները և բաժանի՛ր երկու խմբի: Հիմնավորի՛ր բաժանումդ:

Ի՞նչ առարկաների գույներով կներկես քո՝ ծիածանը:

Վերականգնի՛ր բառերը.

այբմենպե, եչրեկենհինուրե, ծաինհայբծաայբնու:

Նարինջ, դեղձ, խնդրել, վերջացնել բառերով հորինի՛ր մի փոքրիկ պատմություն:

Օրինակ:

- Խնդրո՞ւմ եմ, ինձ նարինջ տվեք:
- Ցավո՞ք, նարինջը վերջացել է:
- Այդ դեպքում դե՞ղձ տվեք:

Կարդա՛ շուտասելուկը, դիտի՛ր տեսահոլովակը և արտասանի՛ր:

vachagan.am

Ծիծաղում է ծովը ծուփ-ծուփ,
Ծիածան է ծնվում ծովից:

Կարդա՛ հանելուկը և գուշակի՛ր պատասխանը:

Յոթ գույները միացան,
Դարձան սիրուն:

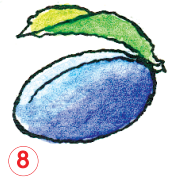
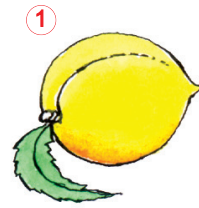
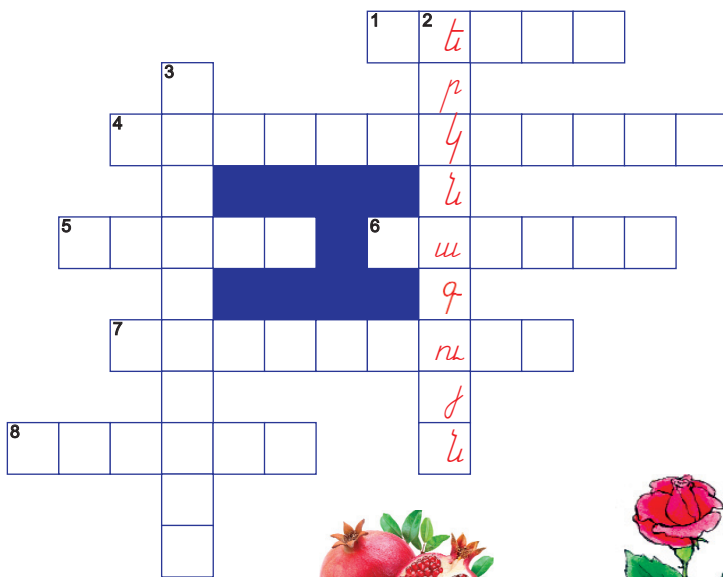
ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄ

Բառերի մեջ մի-մի տառ փոխելով՝ **ջուր**-ից ստացի՛ր **լող**.

ջուր - **հու**□ - □**որ** - **լ**□**ր** - **լող**:

11 Նկարներում պատկերված առարկաների գույների անուններով լրացրո՛ւ խաչբառը: Ո՞ր գույնը ծիածանի գույն չէ:

12 Դու արդեն ծանոթ ես շատ պայմանանշանների: Այժմ ի՛նքդ հորինիր պայմանանշաններ սիրտ, արև, լուսին, աստղ, տուն առարկաների համար:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Եթե ուշադիր դիտես, բնության հետաքրքիր երևույթներ կբացահայտես:

Այս դասին դու.

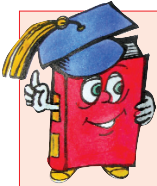
- Կխմբավորես առարկաներն ըստ նշանակության:
- Կգուշակես հանելուկները և կձանաչես բանաստեղծության հերոսներին:

- Կկարողանաս ջրից սառույց, սառույցից գոլորշի ստանալ:
- Կբացահայտես, թե որքան բազմազան ու զարմանահրաշ է քեզ շրջապատող աշխարհը:

===== **ՍԱՌՈՒՅՑԻ ԲՅՈՒՐԵՂԸ, ԱՄՊԻ ՓԱԹԻԼՆ ՈՒ ԾՈՎԻ ԿԱԹԻԸ** =====

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Թե կռահես հանելուկների պատասխանները, կիմանաս բանաստեղծության հերոսների անունները:

Իջնում է նա հեզիկ-նազիկ,
Թևիկներն են աղվամազիկ,
Սառն է, թեթև,
Ունի վեց թև:

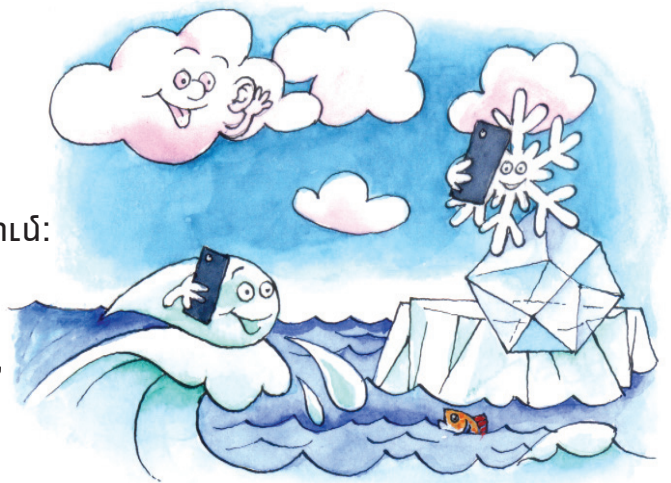
Կաթ-կաթ կաթում են,
Ներքև ընկնում՝ պայթում են,
Ընկած տեղս մաքրում են:

Ձմռան ցրտին բաց են լինում,
Ձյունը գնաց, լաց են լինում:

- Հեռախոսի մոտ Ամպի Փաթիլն է:
- Այո՛, լսո՛ւմ են, ո՞վ է հարցնում:
- Քեզ զանգ տվողը Ծովի Կաթիլն է, Քեզ հյուր են կանչում, ի՞նչ կա բարձրում:

- Ամեն բան լավ է, կգամ անպայման:
- Դե որ այդպես է, զանգեն Սառույցին, Երեքով նստենք, խոսենք սրտաբաց, Խանգարող չկա մեր լավ գրույցին:

Նրանք չգիտե՞ն, թե՞ չեն կասկածում,
Որ իրենք նույնն են, տարբեր են թեև,
Ձևեր են փոխում միայն արտաքուստ*,
Ներքևում լինեն, թե գնան վերև:

Ամպից բացի է՛լ ով կարող է
ականջ դնել Կաթիլի և Փաթիլի
խոսակցությանը:

* Արտաքուստ – դրսից, դրսի կողմից:

1. Ովքե՞ր էին զրուցում հեռախոսով:
2. Ի՞նչ էին պայմանավորվում զրուցակիցները:
3. Ո՞վ կարող էր խանգարել նրանց զրույցը:
4. Ինչպե՞ս ես հասկանում «Ձևեր են փոխում միայն արտաքուստ» միտքը: Հիմնավորիր:

 Առաջադրանքներ

1   **ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄ**

Հիշո՞ւմ ես, թե ինչպես **ջուր**-ից ստացար **կաթ**: Հիմա **ջուր**-ից ստացի՛ր **ծով**.
ջուր – **հու**□ – **հ**□**ր** – **հո**□ – **ծով**:

2 **Սովորենք մի դարձվածք**

ՄԱՂՈՎ ՋՈՒՐ ԿՐԵԼ
Անօգուտ, անիմաստ գործ անել:

Բացատրի՛ր, թե ինչու է նկարիչը դարձվածքը ներկայացրել շախմատի խաղով:

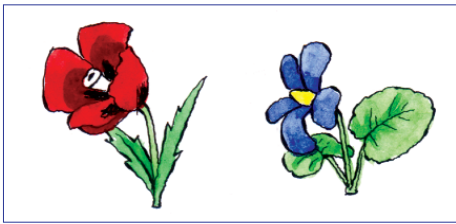

3 **Մտածի՛ր, թե ինչպես կարելի է մաղով ջուր կրել:**

4   **Ենթադրենք՝ դու Կաթիլն ես, իսկ ընկերդ՝ Փաթիլը: Ի՞նչ հարցեր կտաս նրան: Համեմատի՛ր ընկերոջդ տված հարցերի հետ:**

○ Պատկերված առարկաները ինչո՞վ են նման և ինչո՞վ՝ տարբեր:

✦ Արտաքուստ իրար նման, բայց իրարից բոլորովին տարբեր առարկաներից խմբեր կազմիր և գրիր:

մատիտ

օղակ

ԱՂ

շվի

օղաբլիթ

ԱՆՈՒՐ

խողովակ

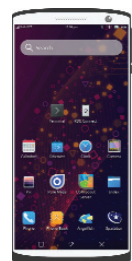

փրկօղակ

ԳԱԲԱՐԱՎԱԶ

✦ Խմբավորիր արտաքուստ իրարից շատ տարբեր, բայց իրականում նույն առարկաները:

- 6 **Ջուր** բառի առաջին տառը փոխելով՝ ստացի՛ր նոր բառեր:
Օրինակ՝ **ջուր** – **դուր**:

- 7 «Աչքի առաջ» խորագրի բառերով և **նետել, նայել, ձայն, սար, թափանցիկ, պարիսպ, փայլփլուն** բառերով կազմի՛ր բառակապակցություններ և գրի՛ր:
Օրինակ՝ **թափանցիկ բյուրեղ**:

- 8 Փորձի՛ր ինքդ:

Ջրից սառույց, սառույցից՝ գոլորշի ստանալու քայլաշար

- Ջուրը լցնել սառցամանի մեջ և սառեցնել:
- Սառույցի հատիկները լցնել թեյամանի մեջ:
- Տաքացնել մինչև գոլորշու դուրս գալը:

Ուշադրությո՛ւն. փորձը կատարել ծնողների մասնակցությամբ:

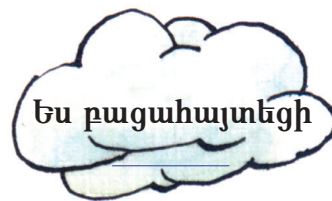
ԴԱՍԻՅ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես իմացա

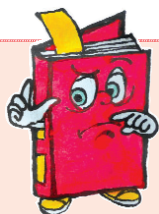
Ես կարողացա

Ես բացահայտեցի

Ես համոզվեցի

Աշխարհը փոփոխվում ու զարգանում է իր օրենքներով: Բացահայտելով այդ օրենքները՝ դու ավելի լավ կձանաչես աշխարհը և ինքդ քեզ:

Աշխարհը բացահայտողներից մեկն էլ դու ես:

Այս դասին դու.

- Կսովորես առանձնացնել տրված բառերի ընդհանուր մասը:
- Կհմանաս հետաքրքիր տեղեկություններ աստղերի մասին:

- Կպարզես, թե որքանով ես դու երագկոտ:
- Քո նկարած աստղանավով կթռչես դեպի աստղերը:

ԱՍՏՂԵՐ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Երբ նայում ես աստղերին, ի՞նչ ես մտածում:

- Ո՞վ է ապրում մեզնից վերև,– հարցրեց Գոռը:
- Սահակենք,– պատասխանեց Ծովինարը:
- Իսկ Սահակենցից վերև՞ ինչ կա:
- Նրանցից վերև արդեն շենքի տանիքն է:
- Իսկ տանիքից վերև՞:
- Օդում թռչող ծիտիկները:
- Իսկ ծիտիկներից վերև՞:
- Ամպերը:
- Ամպերից վերև՞:
- Արևը:
- Արևից այն կո՞ղմ:
- Աստղերը:
- Աստղերն ի՞նչ են:
- Հեռո՞ւ, հեռու արեգակներ

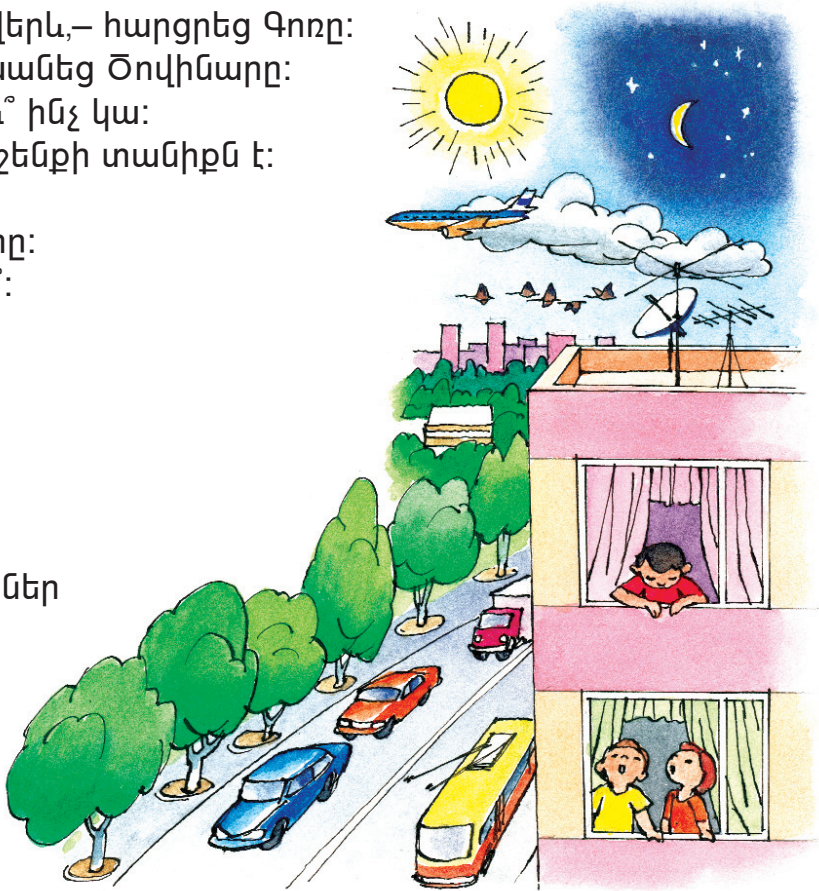
են, այնքան հեռու, որ շատ փոքր ու աղոտ* են երևում, թեև աստղերից շատերն Արևից էլ մեծ են:

– Մենք կարո՞ղ ենք հասնել աստղերին:

– Եթե նստենք այսօրվա ամենաարագ սլացող աստղանավը* և գնա՞նք,

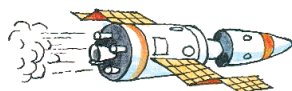
գնա՞նք մինչև տատիկ ու պապիկ դառնալը, դարձյալ չենք հասնի նրանց:

– Իսկ կարո՞ղ ենք հաշվել, թե քանի աստղ կա երկնքում:

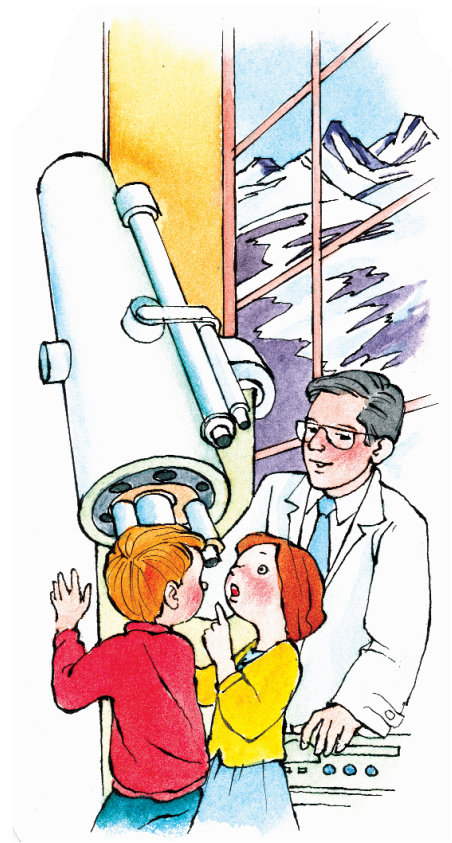

* Աղոտ – թույլ, նվազ:

* Աստղանավ –

- Դա հաշվում են աստղադիտարանում:
- Աստղադիտարանն ի՞նչ է:
- Մի շենք է, որի մեջ աստղադիտակ կա:
- Աստղադիտակն ի՞նչ է:
- Հատուկ հեռադիտակ է, որով նայելիս աստղերը շատ մոտ են երևում:
- Հայաստանում կա՞ աստղադիտարան:
- Այո՛, գտնվում է Արագածի լանջին՝ Բյուրական գյուղում: Հիմնադրել է հայ մեծ գիտնական Վիկտոր Համբարձումյանը:
- Ի՞նչ են անում աստղադիտարանում:
- Դիտում են աստղերը, որոշում նրանց ջերմաստիճանը: Հաշվում են, թե երբ են ծնվել նրանք: Անուններ են դնում նրանց: Այսօր հնարավոր է նաև հեռախոսը գիշերով ուղղել որևէ աստղի վրա և իմանալ հետաքրքիր տեղեկություններ այդ աստղի մասին:
- Իսկ աստղադիտարանի գիտնականները գիտե՞ն, թե ինչպես հասնել աստղերին:
- Նրանք էլ դեռ չգիտեն: Այնպես որ՝ լավ սովորիր, մեծացիր. գուցե դո՛ւ պարզես, թե ինչպես հասնենք աստղերին...

Հարցեր

1. Թվիր, թե ինչ կա ամպերից վերև:
2. Ինչո՞ւ են աստղերը փոքր երևում:
3. Որտե՞ղ է մեր աստղադիտարանը:
4. Ի՞նչ են անում գիտնականներն աստղադիտարանում:
5. Ինչպե՞ս կարող են աստղերն օգնել մեզ:

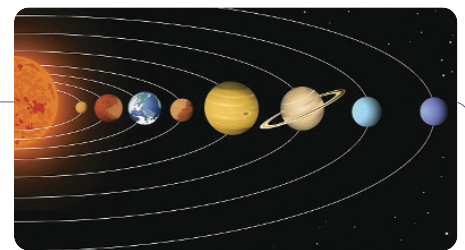
ԱԶՔԻ ԱՈՒՍ

ամենասարագ, ուղղել

Գիտե՞ս, որ...

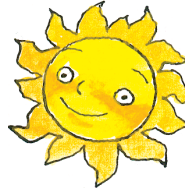
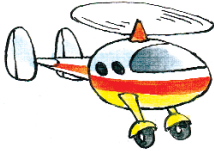
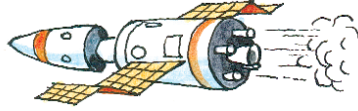
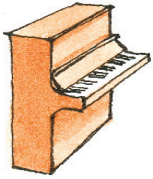
Արեգակը նույնպես աստղ է: Իսկ Երկիրը, որի վրա մենք ապրում ենք, Արեգակի մոլորակն* է: Մյուս 7 մոլորակների նման Երկիրը պտտվում է Արեգակի շուրջը: Մի պտույտը տևում է մեկ տարի: Գիտնականները փորձում են իմանալ՝ արդյոք կա՞ն ուրիշ մոլորակներ, որոնց վրա նույնպես կյանք կա:

* **Մոլորակ** – Արեգակի շուրջը պտտվող երկնային մարմին, օրինակ՝ մեր Երկիրը:

Առաջադրանքներ

1 Թվարկի՛ր նկարներում պատկերված առարկաների անունները:

✦ Բառերը գրի՛ր համապատասխան սյունակներում.

Լուսատուներ	Փոխադրամիջոցներ	Աշխատանքային գործիքներ	Նվագարաններ

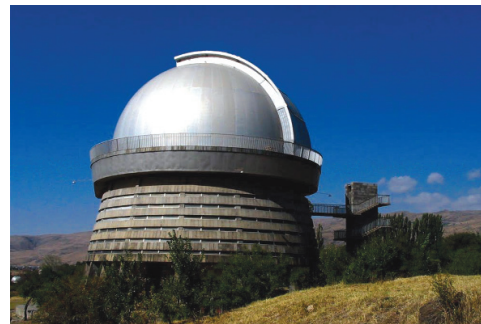
☀ Ամենաարագ սլացող առարկայի անունով կազմի՛ր մի նախադասություն:

2 Արտագրի՛ր բառերը: Ընդգծի՛ր ընդհանուր բառամասը.

աստղիկ, աստղային, անաստղ, աստղով, աստղոտ, աստղավոր:

3 ԲԱՌ-ՔԱՄՈՅԻ

Աստղադիտարան բառի տառերով կազմի՛ր նոր բառեր:

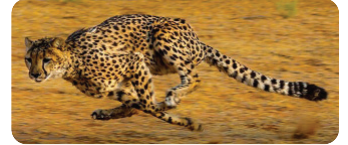

4
vachagan.am

Արտագրի՛ր նախադասությունները: **Ամենաարագ, դեռևս, ամենադանդաղ, ուղղեց, արդեն, ծռեց** բառաշարքից ընտրի՛ր և բաց թողաժ տեղերում գրի՛ր համապատասխան բառերը:

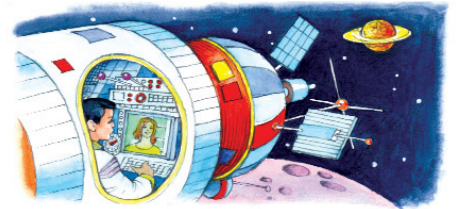

- _____ շարժվող կենդանին համրուկն է:
- _____ շարժվող կենդանին վագրակատուն է:
- _____ ձյուն չի եկել:
- _____ ձմեռ է:
- Աշակերտն _____ սխալը:
- Դարբինը _____ երկաթը:

5

Նկարի՛ր մի աստղանավ, որի նավապետը դու ես և թռչում ես դեպի աստղերը:

6

ՇԱՐՈՒՆԱԿԻՐ

Ի՞նչը կարող է երկար լինել՝ **պարանը, ...**
 Ի՞նչն է վերևում՝ **արևը, ...**

 ԻՆԴՈՒԿ

- Մայրի՛կ, արևը ձեռքեր ունի՞:
- Ինչո՞ւ ես հարցնում, տղա՛ ջան:
- Տատիկն ասաց. «Արևի տակ շատ մի՛ խաղա. գլխիդ կխփի»:

7

- Բեմականացրե՛ք խնդուկը:
- Մեկ նախադասությամբ գնահատի՛ր ընկերներիդ խաղը:

ԵՐԱԶԱՆՔԻ ԱՂՅՈՒՄԱԿ

8 Պատասխանիր հարցերին՝ նշում կատարելով համապատասխան սյունակում:

Հարց	Հաճախ	Մեկ-մեկ	Այլ պատասխան
1. Երեկոյան նայո՞ւմ ես երկնքին:			
2. Փորձո՞ւմ ես աստղերը հաշվել:			
3. Անպերին նայելիս պատկերներ տեսնո՞ւմ ես:			
4. Աստղերին նայելիս երազանք պահո՞ւմ ես:			
5. Երազո՞ւմ ես դառնալ հեքիաթի հերոս:			
6. Երազո՞ւմ ես ճամփորդել աստղանավով:			
7. «Արդյոք այլ մոլորակների վրա էլ կյանք կա՞» հարցը հուզո՞ւմ է քեզ:			

Հաշվիր նշումներիդ քանակը, համեմատիր ընկերոջդ նշումների հետ: Մտածիր՝ ինչ են ցույց տալիս քո արած նշումները:

9 Ի՞նչ հարց կավելացնես աղյուսակի հարցերին:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ինձ հաջողվեց

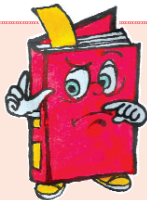
Ինձ զարմացրեց

Ես իմացա

Ես երազեցի

Աստղերը մեզ լույս են տալիս, ճամփաներ են մեզ ցույց տալիս: Երազում ենք հասնել նրանց, երազանքի հույս են տալիս:

Այս դասին դու.

• Կիմանաս, որ բառերն էլ արմատներ ունեն, ինչպես ծառերը:

• Կհամոզվես, որ երազելը կարող է կյանքն ավելի հետաքրքիր ու գունեղ դարձնել:

=== ԻՆՉՈ՞Ւ ԴԻՆՈՋԱՎՐԵՐԸ ԳՈՒՆԱՎՈՐ ՋԵՌՈՒՍԱՑՈՒՅՑ ՉՈՒՆԵՆ ===

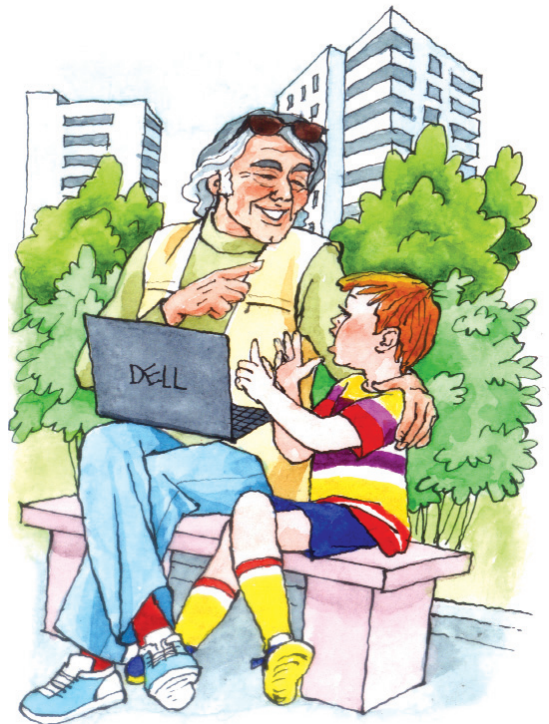
Վաչագան Ա. Սարգսյան

Թե ինչպես մի մարդ կարողացավ աշխարհը տեղավորել մի գունավոր տուփի մեջ:

ՊԱՊԻԿՆ ՈՒ ԹՈՌԵԻԿԸ

- Պապիկ, հարյուր տարի առաջը ե՞րբ է:
- Դու քանի՞ տարեկան ես, Արեգ:
- Ութ:
- Դա նշանակում է, որ ութ տարի առաջ դու դեռ չէիր ծնվել, պատկերացրի՞ր:
- Չգիտեմ: Իսկ դո՞ւ քանի տարեկան ես, պապիկ:
- Յոթանասուն:
- Այսինքն՝ յոթանասուն տարի առաջ դու դեռ չէիր ծնվել:
- Ապրեն, ճի՛շտ ես: Իսկ հարյուր տարի առաջ նույնիսկ իմ հայրը չկար:
- Այսինքն՝ հարյուր տարին շա՞տ հեռու է:
- Այնքան հեռու է, որ այդ ժամանակներում չկար գունավոր կինո, չկար հեռուստացույց, չկային քո իմացած բոլոր խաղասարքերը, չկային այսօրվա խելացի հեռախոսները, համակարգիչները, չկային խոսող ժամացույցները, որ կապում եք ձեր ձեռքերին ու խոսում՝ ուն հետ կամենաք:
- Դինոզավրեր կայի՞ն գոնե,– չարաճճիորեն հարցրեց Արեգը:
- Չէ՛, դրանք շատ վաղուց են եղել ու վերացել,– լուրջ պատասխանեց պապիկը:
- Ինչո՞ւ:
- Երկի երազել չեն իմացել:

- Բա եթե այդ ամենը չկար, մարդիկ ինչո՞վ էին զբաղվում:
- Ապրում էին ու, ի տարբերություն դինոզավրերի, երազում էին:
- Երազում էին այդ ամենն ստեղծե՞լ:
- Կեցցես: Կուզե՞ս այդ երազողներից մեկի մասին քեզ պատմեն:
- Ի՞նչ է ստեղծել որ:
- Գունավոր հեռուստատեսության հիմքն է դրել:

Հարցեր

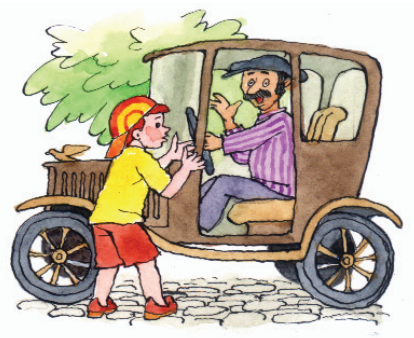
1. Թվարկիր՝ ինչ չկար հարյուր տարի առաջ:
2. Ըստ տեքստի՝ ինչո՞ւ են վերացել դինոզավրերը:
3. Ինչի՞ մասին էին մարդիկ երազում:

ԱՉԲԻ ԱՌԱՋ

հարյուր կեցցես
այսօր

Առաջադրանքներ

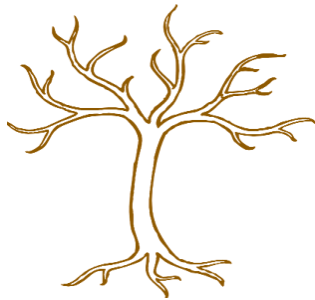
- 1 Պատկերացրո՛ւ՝ ժամանակի մեքենայով հայտնվել ես հարյուր տարի առաջ: Հանդիպել ես մեկին, որը չգիտի, թե ինչ է հեռուստացույցը:
 - Այնպե՛ս բացատրիր և ներկայացրու, որ նա հասկանա:
 - Ի՞նչ հարցեր կտաս նրան:

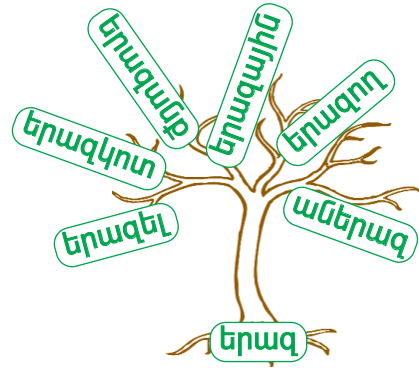
- 2 Մեծահասակներին հարցրո՛ւ, թե ինչ չկար նրանց կյանքում, երբ նրանք քո տարիքին էին: Նշումներ արա և համեմատիր ընկերներիդ գրածների հետ:

ԿԱՐԴԱ՛ ԵՎ ՍՈՎՈՐԻՐ

Դու գիտես, որ ծառերն ունեն արմատներ և ձյուղեր՝ այ, այսպես.

Իմացի՛ր՝ բառերն էլ ունեն արմատներ և ձյուղեր՝ այ, այսպես.

Երազել, երազկոտ, երազանք, երազային, երազող, աներազ բառերում **երազ** բառը ցույց է տալիս նրանց հիմնական իմաստը: Դա էլ հենց **բառի արմատն** է:

3 Արտագրի՛ր բառերը. փայտե, պոչավոր, երկաթե, ձյունե, արևային, երգարան, ուրախություն:

✦ Ընդգծի՛ր բառերի արմատները:

☀ Այդ արմատներով կազմի՛ր նոր բառեր:

4 Կարդա՛, թե ինչ բառ է պատկերված նկարելուկով:

5 Մայր արմատով կազմի՛ր նոր բառեր և գրի՛ր: Օրինակ՝ **մայրական**:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Այս դասին դու.

• Կկարդաս զարմանալի տեղեկություններ հեռուստացույցի մասին:

• Կծանոթանաս մի երագող մարդու հետ:

=== ԻՆՉՈ՞Ւ ԴԻՆՈՋԱՎՐԵՐԸ ԳՈՒՆԱՎՈՐ ԶԵՌՈՒՄՏԱՑՈՒՅՑ ԶՈՒՆԵՒՆ ===

ԵՐԱՋՈՂԸ

Արեգին շատ հետաքրքրեց պապիկի ասածը, ու նա զարմացած ասաց.

– Ուրեմն հարյուր տարի առաջ գունավոր հեռուստատեսությունը կար:

– Ո՛չ: Կար մի հանճարեղ մարդ՝ Յովհաննես Ադամյան: Նրա ստեղծած «Յեռատես» սարքով հնարավոր էր գունավոր պատկերներ ուղարկել մի տեղից մեկ այլ տեղ:

– Դա հեռուստացույց էր:

– Ո՛չ, դա մեծ գյուտ էր, որի մասին ամբողջ աշխարհին իմացավ: Յետագայում այդ գյուտի հիման

վրա ստեղծվեց գունավոր հեռուստացույց:

– Ուրեմն Յովհաննես Ադամյանը իսկական երագող էր:

– Այո՛: Երագող մի հայ էր, գյուտարար:

– Գյուտարարն ի՞նչ է:

– Մարդ է, որը հայտնագործում է, հնարում է մի նոր, անծանոթ բան:

– Այդ մի՞ գյուտն է արել նա:

– Ո՛չ, նա քսանմեկ գյուտ է արել: Շատ լավ է սովորել դպրոցում: Նա նշանավոր գյուտարար էր, հիանալի ջութակահար, հրաշալի նկարիչ էր ու շախմատիստ:

– Ես էլ շախմատ խաղալ գիտեմ, համ էլ կարատեի եմ գնում:

– Գիտեմ, ապրե՛ս: Պիտի նաև շատ լավ սովորես:

– Այսօր երագելու բաները վերջացե՞լ են արդեն, պապիկ,– խոսքն ուրիշ կողմ թեքեց Արեգը:

– Չէ՛, ի՞նչ ես ասում, հենց մարդիկ դադարեն երագելուց, դինոզավրերի նման կվերանան աշխարհի երեսից:

– Պապիկ, դե արի շուտ-շուտ երագենք, որ չվերանանք:

– Արի՛: Ես մտածում եմ, որ հարյուր տարի հետո մարդիկ քաղաքներ կկառուցեն ջրի տակ՝ «փուլիկների» մեջ,– երագեց պապիկը:

– Ես կարծում եմ, որ հարյուր տարի հետո ռոբոտները շատ նման կլինեն մարդկանց ու շատ գործեր կանեն,– երազեց Արեգը:– Նույնիսկ մեր փոխարեն դաս կսովորեն:

– Դա չեղավ,– հակառակվեց պապիկը:– Ամեն մեկը պետք է ինքն իր դասը սովորի:

– Լավ,– համաձայնեց Արեգը:– Կարծում եմ՝ կլինեն թռչող ավտոմեքենաներ:

– Կլինեն լուսին թռչող ավտոբուսներ՝ լուսնաթիռներ,– շարունակեց պապիկը:

– Կկառուցեն երկինք հասնող շենքեր,– ասաց Արեգը:

– Քաղաքները շատ մաքուր կլինեն,– լրացրեց պապիկը:

– Ուտելիքն էլ ջրի նման կլինի. կբացես ծորակը, և ի՞նչ ուզում ես, կգա,– ինքն իր երազածից զարմացած՝ ասաց Արեգը: Այդպես պապիկ ու թոռ դեռ երկա՛ր-երկար երազում էին:

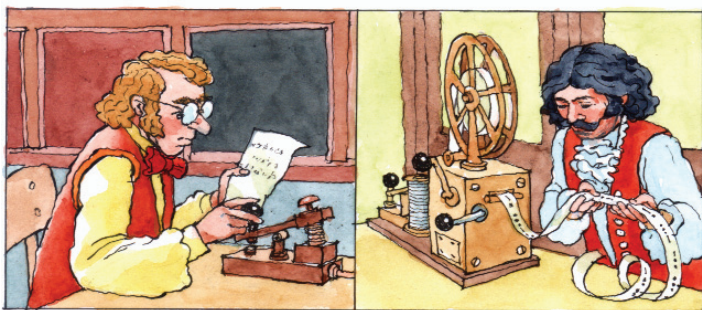

**ԱՉՔԻ
ՍՈՒՋ**

*Հովհաննես
Գյուրարար
Կառույվաճժ
ամբողջ
փորձ
դադարել*

Հարցեր

1. Ի՞նչ գյուտ է արել Հովհաննես Ադամյանը:
2. Է՞լ ինչ իմացար Հովհաննես Ադամյանի մասին:
3. Ինչպե՞ս ես հասկանում պապիկի՝ «Ամեն մեկը պետք է ինքն իր դասը սովորի» խրատը:
4. Դ՞ու ինչ երազանքներ ունես:

Նախքան հեռուստացույցի գյուտը մարդիկ իրար տեղեկություններ էին հաղորդում ռադիոյով, հեռախոսով, հեռագրով, նամակով:

1   **Օգտվելով տեքստից՝ ավարտիր նախադասությունը:**

- Գյուտարարը մարդ է, որը _____:
- Չենց մարդիկ դադարեն երազելուց, _____:
- Չարյուր տարի հետո ռոբոտները _____:
- Չարյուր տարի հետո մարդիկ _____:

2   **Կարդա՛ զվարթ պատմությունը:**

ՀԱՅԿԻ ՀԱՐԱՋԱՏ ՀՅՈՒՐԵՐԸ

Հայկը հազիվ է հասցնում հանգստանալ. հեռախոսը հրապուրում է, հեռուստացույցը հմայում է, համակարգիչը հրավիրում է, հեռատեսիլը* հուզում է, համացանցը* հետաքրքրում է:

Հինգն էլ հերթով հրամայում են Հայկին:

Հայկը հասկացավ՝ հարկավոր է հինգին էլ հանդարտեցնել:

Հայկի հրավերով հինգն էլ հավաքվեցին հյուրասենյակում:

– Հարգելի՛ հյուրեր, հարազատներս, համը հանում եք: Հիշե՛ք, հինգիդ հրամանատարն էլ Հայկն է: Հայկն է հրամայելու հինգիդ էլ, հասկացա՞ք:

– Հասկացա՛,– հառաչեց Չեռախոսը:

– Հասկացա՛,– հաստատեց Հեռուստացույցը:

– Հասկացա՛,– հոգոց հանեց Համակարգիչը:

– Հասկացա՛,– հուզվեց Հեռատեսիլը:

– Հասկացա՛,– հավատացրեց Համացանցը:

– Հիանալի է,– հայտարարեց Հայկը:

– Չուսով եմ՝ հետագայում համը չեք հանի:

✦ Ի՞նչ օրինաչափություն նկատեցիր:

☀ Ի՞նչ պետք է անել, որ խելացի սարքերը «համը չհանեն»: Մտածի՛ր, քննարկի՛ր ընկերոջդ հետ:

* Հեռատեսիլ – փոքրիկ համակարգիչ:

* Համացանց – ինտերնետ:

3 Երկու նկարով սովորենք մի դարձվածք

ՀԱՄԸ ՀԱՆԵԼ

1. Ձանձրացնել, զգվեցնել:
2. Տիպա՞ն անել, չափն անցնել:

4 Արտագրի՛ր բառերը՝ լրացնելով բաց թողած տառերը.

Հովհա□նես, կառուցվա□ք, ամբող□, փոր□, դա□արել, գ□ուտարար:

5 Գտի՛ր և գրի՛ր, թե որ արմատն է «ձյուղեր տվել» ու ստեղծել **խաղա-
ցող, խաղալ, խաղալիք, խաղիկ, խաղարան, խաղացնել** բառերը:

6 Արտագրի՛ր «Հայկի հարազատ հյուրերը» պատմության առաջին նախադասությունը: Հ-ով սկսվող քանի՞ բառ գրեցիր: Թիվը գրի՛ր տառերով:

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Թե սովորես դու սիրով,
Գյուտեր կանես նորանոր,
Կօզնես մարդկանց՝ ամենքին,
Կջերմանա քո հոգին:

Այս դասին դու.

- Լուծելով խաչքառը՝ կկրկնես «Աչքի առաջ» բաժնի բառերի գրությունը:
- Կվերիիչես քեզ հանդիպած բնության երևույթները:

- Կմասնակցես յուրահատուկ մրցույթի:
- Կզնահաստես, թե ինչպես են գյուտերը փոփոխում քո աշխարհը:

1 Բնության ի՞նչ երևույթների հանդիպեցիր այս թեմայի դասերին: Թվարկի՛ր՝ օգտվելով նկարից:

✦ Ընտրի՛ր դրանցից մեկը և ներկայացրո՛ւ մնջախաղով:

☀ Եկարագրի՛ր բնության երևույթներից մեկը՝ ըստ տրված ձևանմուշի:

Ես Նմայն եմ:

Բնավորությանը ուրախ եմ, առաքաշտուն, երբեմն՝ լացկան:

Ազգականներս են զուրբ, արևը, օդը:

Սիրում են ծովը, արևն ու երկինքը:

Վախենում են խամուչ, ամպեր չբող սարժերից:

Տալիս են անչրև, ամպրոպ, հով:

Ուզում են տեսնել մափուր բնություն, ուրախ ծաղիկներ, վարար գետակներ:

Բնակվում են երկնքում:

Ազգանունս է Որորյան:

- Վերհիշիր թեմայի ստեղծագործությունների հերոսներին:
- Ո՞ր խոսքը ո՞ր հերոսները կասեն:

Նայիր երկնքին և հիացիր ինձնով:

Դիմիր ինձ, երբ կարոտել ես հարազատներիդ:

Խնայողաբար օգտագործիր ինձ:

Շարունակիր երազել, սովորել և գյուտեր անել:

Աշխարհին նայիր ինձ նման:

Գյուտերն օգնում են հասկանալու, թե ինչպես է «աշխատում» աշխարհը:

Դո՞ւ ինչ ես երագում ստեղծել:

Մրցույթ դասարանում

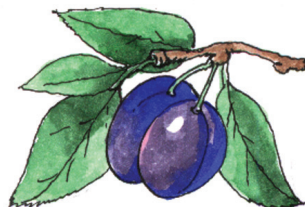
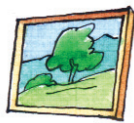
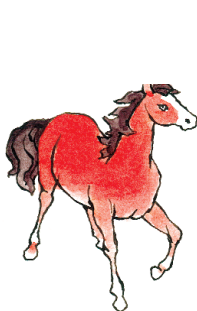
Գյուտեր արա, մի՛տքդ փորձիր,
Այս առարկան օգտագործիր:

Ի՞նչ կարող ես անել հետևյալ առարկաներով.
հեռախոս, հեռուստացույց, հեծանիվ, կտորած ոտքով աթոռ, գնդակ, փուչիկ:

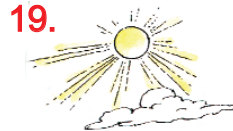
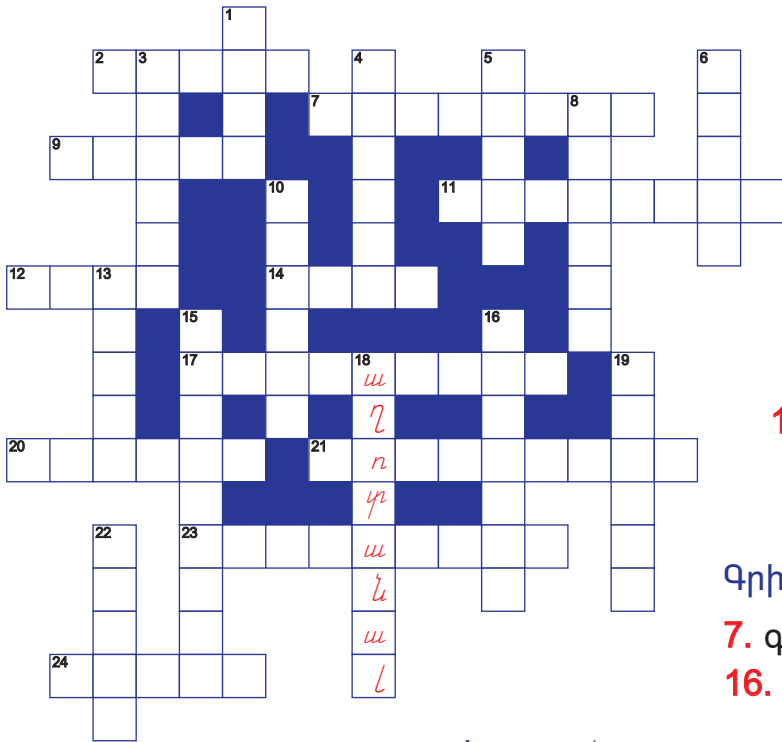
Ո՞վ կարող է ավելի շատ տարբերակներ ասել:

Գրիր նկարներում պատկերված առարկաների անունները: Այդ բառերին ավելացրո՛ւ -ավոր, -ենի, -որդ, -իչ մասնիկները և ստացիր նոր բառեր:

Օրինակ՝
սալոր – սալորենի:

20. **100**

Գրի՛ր մեկ բառով.

7. գյուտեր անող

16. դադար առնել

21. (անունը)

Լրացրո՛ւ բաց թողած բառերը.

1. □□□□-շորոր անել

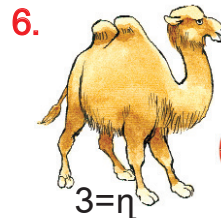
12. հետ ու □□□□ անել

13. երեկ, □□□□, վաղը

Լուծի՛ր նկարելուկները.

4=ա

3=ղ

Գրի՛ր հակառակ ի-մաստ ունեցող բառը.

9. ցածր

10. հրամայել

17. ամենադանդաղ

18. պայծառանալ

22. բարձրանալ

23. սկսել

24. վերև

Լրացրո՛ւ բաց թողած տառերը.

8. անբող□, 11. համ□ուրել, 15. կա□ուցվա□ք

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

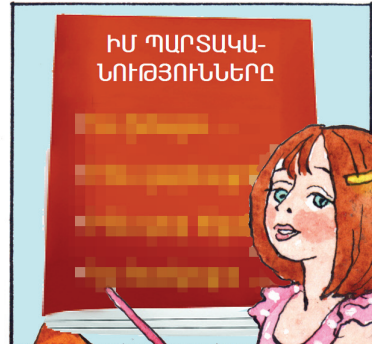
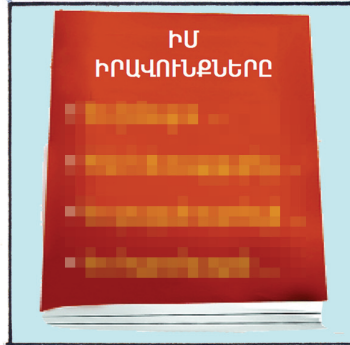

Ինձ հետաքրքրեց ...

Ես կհիշեմ ...

Ես կպատմեմ ...

ԻՆՉՊԵՏ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ՄԻԱՄԻՆ ԱՊՐՈՒՄ ՄՈՆՈՐԱԿՈՒՄ

Այս դասին դու.

- Կճանաչես պարզ բառերը:
- Կծանոթանաս մի երջանիկ փղիկի:

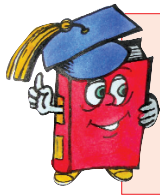
- Կկարդաս, թե ինչպես էին փղերը համերաշխ ապրում իրենց ընտանիքում:

ԷԼՄԵՐԸ

Դևիդ Մակքի

Հետաքրքիր է, գույնզգույն փիղ լինո՞ւմ է:
Կարդա՛ր քառատողը: Քննարկի՛ր ընկերոջդ հետ:

vachagan.am

Փի՞ղն էլ լինի գույնզգույն,
Տեսնես ի՞նչ է նա զգում,
Ուրա՞խ է նա, թե՞ տխուր,
Արի՛ գնանք նրան հյուր:

ԻՆՉՊԵՍ ԴԱՌՆԱԼ ՓՐԱԳՈՒՅՆ

Չեռավոր մի երկրում ապրում էր փղերի մի մեծ համերաշխ ընտանիք: Այդ ընտանիքի փղերը շատ տարբեր էին: Կային նիհար ու գեր, բարձրահասակ ու ցածրահասակ, ծեր ու երիտասարդ փղեր: Բայց նրանք մի ընդհանուր բան ունեին՝ բոլորն էլ երջանիկ էին: Մի ընդհանուր բան էլ կար. բոլորն էլ միագույն էին: Բոլորը, բացի էլմեր փղից:

Նրա գույնը բոլորովին փղի գույն չէր: Էլմերը նման էր տարբեր գույնի կտորներից կարված գույնզգույն վերմակի:

Էլմերն այստեղ հաշվել է փղի 16 ոտք:
Դո՞ւ քանիսը հաշվեցիր:
Ինչո՞ւ է սխալվել էլմերը:

Յենց էլմերի շնորհիվ էր, որ ընտանիքի բոլոր փղերը երջանիկ էին: Երբեմն ինքն էր կատակում փղերի հետ, երբեմն փղերն էին իր հետ կատակում: Որտեղ էլմերը հայտնվում էր, այնտեղ խինդ և ուրախություն էր լինում: Օրերից մի օր էլմերը մտածեց, որ ծանր բան է ուրիշներից տարբեր լինելը և որոշեց նմանվել իր ընտանիքի մյուս անդամներին: Գիշերով նա հեռացավ:

- Ինչպիսի՞ն էր փղերի ընտանիքը:
- Ինչպիսի՞ փղեր էին ապրում այդ ընտանիքում:
- Ինչո՞վ էր էլմերը տարբերվում մյուս փղերից:
- Ինչո՞ւ էր փղերի ընտանիքը երջանիկ:
- Ինչո՞ւ էլմերը որոշեց հեռանալ:

Սկսեց թափառել ջունգլիում: Բոլորը նրան ճանաչում էին, բարևում.

– Բարև, էլմե՛ր:

– Բարև, – պատասխանում էր էլմերը:

Վերջապես նա գտավ մի թուփ, որի վրա աճում էին փղագույն պտուղներ: Նա թափ տվեց թուփը, թավալվեց պտուղների մեջ, իրեն ամբողջովին ներկեց փղագույն:

Տունդարձի ճանապարհին նրա տված բարևին բոլորը պատասխանում էին.

– Բարև, փղի՛կ:

Էլմերը ժպտում էր: Նա գոհ էր, որ իրեն չեն ճանաչում:

- Ինչպե՞ս էին ողջունում ջունգլիի կենդանիները էլմերին: Ինչո՞ւ:
- Ինչպե՞ս էլմերը դարձավ փղագույն:
- Ի՞նչ էր զգում էլմերը, երբ նմանվել էր բոլորին:

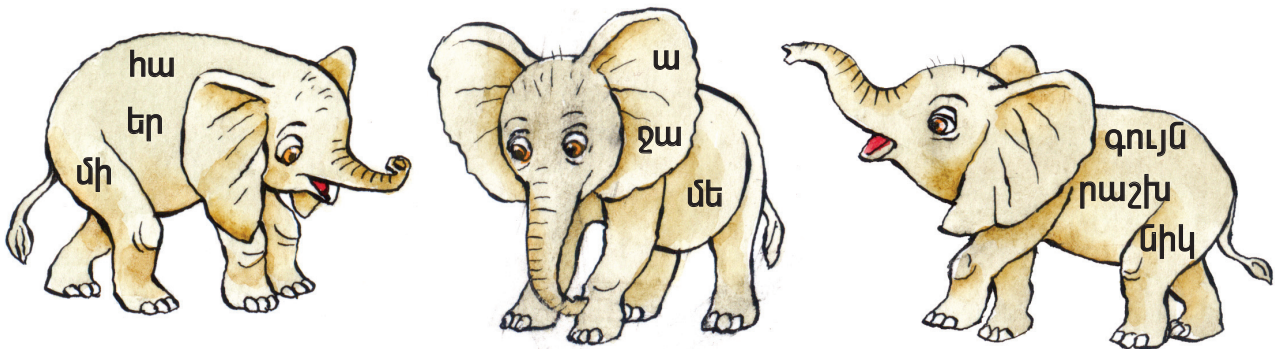

ԱՉՔԻ ԱՌԱՋ

*երբեմն
ընդհանուր*

Առաջադրանքներ

1 Կազմիր 3 եռավանկ բառ՝ յուրաքանչյուր փոխկի պատկերից ընտրելով մեկ վանկ: Եթե ձիշտ միացնես վանկերը, կհմանաս, թե ինչպիսի ընտանիքում էր ապրում Էլմերը:

2 Ընդգծիր մայրիկ, մայրենի, մայրանալ, անմայր, մայրական, մայրաբար բառերի արմատը:

3 Ուշադիր կարդա բառերը, ընդգծիր արմատները.

անտուն, հայրենի, հավիկ, նավակ, դահուկորդ, լավություն, զանգակ, ուլիկ:

Դու ընդգծեցիր միայն արմատից կազմված պարզ բառեր:

ԴԱՍԻՅ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ինձ զարմացրեց ...

Ինձ ուրախացրեց ...

Ինձ անհանգստացրեց ...

Այս դասին դու.

• Կիմանաս, թե փղերեն ինչ է նշանակում Էլմեր:

• Կպարզես, որ մյուսներից

տարբեր լինելն այնքան էլ վատ բան չէ:

• Կծանոթանաս ածանցավոր բառերին:

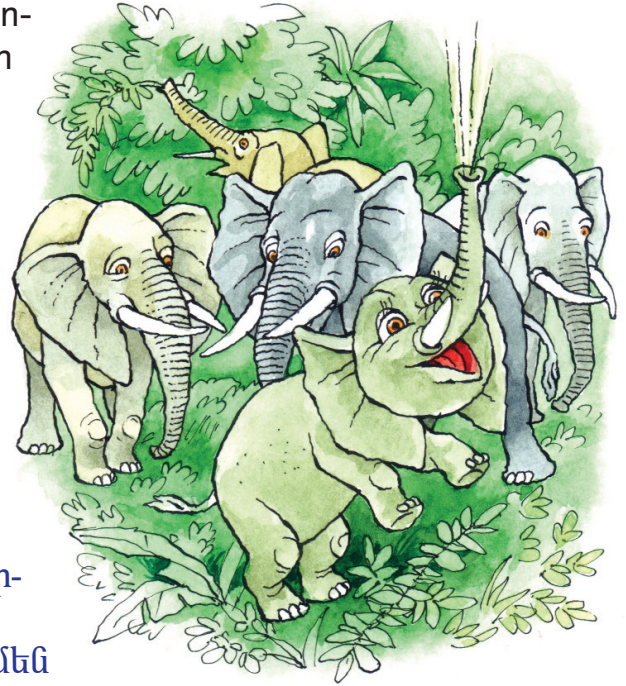

vachagan.am

ԷԼՄԵՐԸ

ԹԵ ԻՆՉՊԵՍ ԷԼՄԵՐԸ ԶՈՒՆԳԼԻՈՒՄ ԿՈՐՑՐԵՑ ԻՐ ԱՆՈՒՆԸ ԵՎ ՆՈՐԻՑ ԳՏԱՎ

Երբ Էլմերը վերադարձավ ընտանիք, բոլորն անտարբեր նայեցին նրան. չէ՞ որ նա սովորական մի փիղ էր դարձել: Էլմերը հանկարծ զգաց, որ ինչ-որ բան այն չէ, թեև ամեն բան նույնն էր՝ և՛ ջունգլին, և՛ երկինքը, և՛ անձրևաբեր ամպերը, և՛ փղերը, որոնք անշարժ կանգնած էին: Նա իր ընտանիքի փղերին երբեք այդքան լուրջ չէր տեսել: Էլմերը նայում էր նրանց ու ծիծաղը հազիվ էր զսպում:

• Ինչո՞ւ էին բոլորը անտարբեր նայում Էլմերին:

• Ինչո՞ւ էր Էլմերը հազիվ զսպում ծիծաղը:

• Էլմերը կուզե՞ր, որ իրեն նորից դիմեն անունով:

Էլմերը կնճիթը վեր ցցեց ու ինչքան ուժ ուներ փողհարեց*.

– Ո՛ւուուուուուուու՛ւ...

Փղերը մի պահ ցնցվեցին, հետո հասկացան, որ փողհարողը Էլմերն է:

Մինչ փղերը ծիծաղում էին, ուժեղ անձրև սկսվեց, և փղերի ընտանիքում նորից հայտնվեց գույնզգույն փիղը:

– Օ՛, Էլմե՛ր, – ասաց ավագ փիղը, – սա քո ամենալավ կատակն էր:

Փղերը որոշեցին ամեն տարի դիմակահանդես անել ու նշել այդ օրը, իրենք իրենց կներկեն գույնզգույն, իսկ Էլմերն իրեն կներկի փղագույն: Եթե այդ օրը դու տեսնես փղագույն մի փիղ, իմացիր՝ դա Էլմերն է:

• Ինչպե՞ս փղերն իմացան, որ սովորական փղիկը Էլմերն է:

• Ի՞նչ կատարվեց փղերի հետ, երբ Էլմերը փողհարեց:

• Ի՞նչ որոշեցին փղերը:

* Փողհարել – այստեղ՝ կնճիթը վերև բարձրացնելով՝ բարձր ու ձիգ ձայն հանել:

Հարցեր

1. Գտիր և կարդա.
 - ամենաուրախ հատվածը,
 - ամենագունեղ հատվածը:
2. Կարդա՛ այն հատվածը, որը համապատասխանում է նկարազարդմանը:
3. Ինչ կատակներ էին անում փղերն ու էլմերը իրար հետ. ականջ դիր ու պատմիր:

Առաջադրանքներ

 Գիտե՞ս, որ...

Փղերը չորքրտանի միակ կենդանիներն են, որոնք ունեն չորս ծավլող ծունկ: Մնացած չորքրտանի կենդանիներն ունեն երկու ծավլող ծունկ՝ առջևի ոտքերին:

1 ՓԻՂՆ ՈՒ ՁԻՆ

Փիղն է միայն չորքրտանի, Որ չորս ծավլող ծնկներ ունի. Եկեք հաշվենք, թե միասին Քանի ծավլող ծնկներ ունեն Երկու փիղը և երկու ձին:

2 Կարդա՛ հանելուկը, արտագրիր և գուշակիր պատասխանը:

Կա մի հսկա կենդանի,
Ինչքան բարձես, կտանի:
Նրա քիթը կախ է միշտ,
Մի՞թե նա էլ ունի վիշտ:

3

- Կարդա՛, թե ինչ է գրված:
- Ընկերոջդ բացատրիր, թե դու ինչպես լուծեցիր նկարելուկը:

2=L

3=Ր

4 **Անձրևաբեր, անձրևոտ, անձրևանոց, անձրևային** բառաշարքից ընտրիր համապատասխան բառը և տեղադրիր նախադասության մեջ:

Առավոտյան _____ եղանակ էր:
 Երկնքում կուտակվեցին _____ ամպերը:
 Այս տարվա գարունը շատ _____ էր:
 Մայրիկը մի գեղեցիկ _____ նվեր ստացավ:

5 **Հայր** բառով և տրված մասնիկներով կազմիր նոր բառեր: Քո կազմած բառերի մեջ այդ մասնիկները՝ **ան-, -իկ, -ական, -աբար, -ենի, -ություն, ածանցներ** են:

Օրինակ՝ **հայր + աբար = հայրաբար, ան + հայր = անհայր:**

Դու կազմեցիր **ածանցավոր** բառեր:

6 **Գտի՛ր բառի արմատը և ածանցը.**

նավակ	խոզուկ	ձմեռային	խմորեղեն
քարե	արևոտ	ձյուղավոր	երգիչ
այծիկ	տոնական	գազանանոց	անգին
ընկերուհի	գիշերային	ձաշարան	դժգույն

Օրինակ՝ **նավակ = նավ + ակ:**

7 Արտագրիր «Ածանցավոր բառերի երգի» ընդգծված բառերը: Առանձնացրո՛ւ արմատները և ածանցները:

Օրինակ՝ **պոչատ = պոչ + ատ:**

ԱԾԱՆՑԱՎՈՐ ԲԱՌԵՐԻ ԵՐԳԸ

Անվախ, անգին և տոնական,
 Դժգույն, պոչատ, սովորական,
 Անբիծ, անկեղծ և մայրենի,
 Լողորդ, նավակ և բալենի,
 Մեր բառերն են հնամենի:

Նման բառեր՝ ինչքան ուզեք,
 Արմատ ունեն և ածանցներ:
 Այս բառերին շատ ենք սովոր,
 Դրանք բառ են **ածանցավոր:**

8

• Մտածիր՝ ինչով ես դու տարբերվում քո դասընկերներից և ավարտիր նախադասությունը:

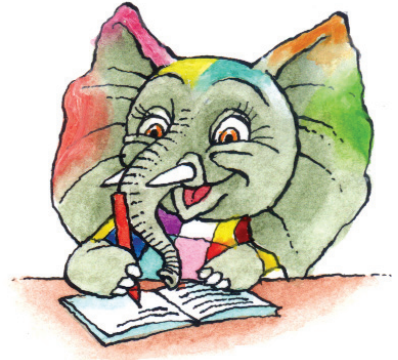
Ես եմ մեր դասարանի էլմերը, որովհետև ես _____:

• Լսիր ընկերներիդ և գրիր, թե որ ընկերոջդ ես նման: Ինչո՞վ:

Ես և _____ նման եմք, որովհետև երկուսս էլ _____:

9

Դու ինացար, որ հեռու-հեռվում ապրում է էլմեր անունով մի փղիկ: Պատկերացնում ես, նա էլ քեզ նման օրագիր է պահում: Կարդանք նրա օրագրից մի էջ:

vachagan.am

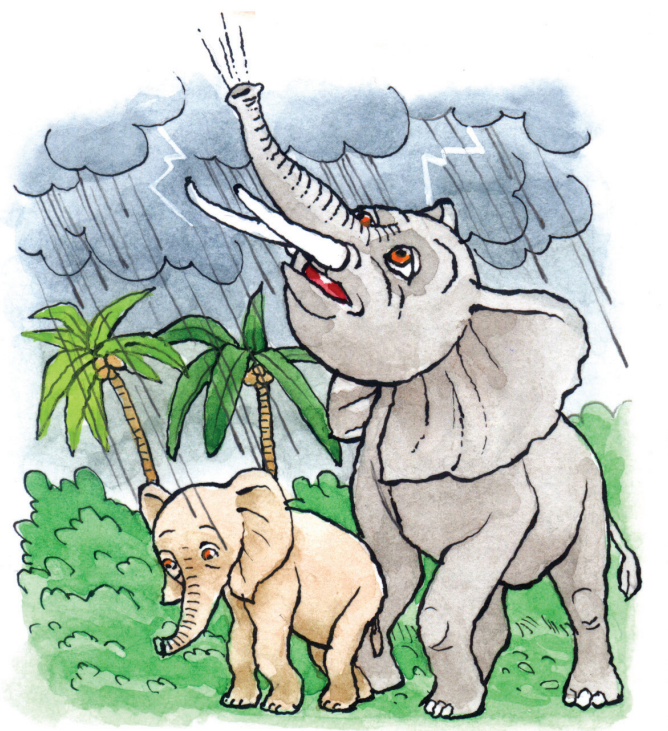
 ԷԼՄԵՐԻ «ԲԱՐԵՎ, ԵՍ ԵՄ» ՕՐԱԳԻՐԸ

Բարև, ես էլմերն եմ: Կարող ես կարդալ մի պատմություն իմ օրագրից և ավելի լավ ճանաչել ինձ:

Երբ ես ծնվեցի, երկնքում կայծակներ էին խփում, ամպերը որոտում էին, անձրև էր գալիս: Մայրս նայեց երկնքին, կնճիթը բարձրացրեց ու փողհարեց:

Անձրևը կտրվեց, ու երկնքում երևաց ծիածանը: «Ի՛նչ սիրուն է, ես էլ եմ ուզում այդպիսին լինել», – մտածեցի ես... Ու հանկարծ ծիածանն իջավ ներքև, դարձավ գույնզգույն վերմակ ու ծածկեց ինձ: Մայրս գորովանքով նայեց ինձ ու շշնջաց՝ էլմե՛ր, որը փղերեն նշանակում է «ծիածան»: Ես այդպես բոլորի համար դարձա էլմեր:

Մեր ընտանիքում շատ ենք կատակում, ծիծաղում, ուրախանում: Բոլորն ինձ ասում են ծիածան, իսկ ես նրանց ասում եմ մոխրագույն ամպեր: Շատ խնդալու է:

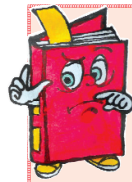

Մի օր ես էլ ուզեցի դառնալ մոխրագույն անպիկ: Ջունգլիում բոլորն ինձ ճանաչում էին: Հարցուփորձ անելով գտա փղաթուփը, թափ տվեցի, թավալվեցի ու դարձա փղագույն: «Ի՛նչ լավ եղավ», – մտածեցի ես: Ինձ էլ ոչ ոք չի ճանաչի, ես կարծես թե անտեսանելի լինեմ:

Երբ տուն էի վերադառնում, ինձ, իրոք, ոչ ոք չէր ճանաչում: Ես ուրախ էի, բայց տխուր էի: Եկա-հասա մեր փղահովիտը: Մերոնք էլ ինձ չճանաչեցին: Տխուր ու լուրջ կանգնած էին. երևի մտածում էին էն մյուս էլմերի մասին: «Ես այստեղ եմ», – մտածեցի ես ու, կնճիթս վեր բարձրացնելով, փողհարեցի: Բոլորը զարմացած նայեցին ինձ ու գլխի ընկան, որ ես եմ՝ իրենց սիրելի էլմերը: Իմ փողհարելուց անպերը շարժվեցին, կայծակներ որոտացին, անձրև եկավ, ու բոլորը նորից տեսան իրենց սիրելի Ծիածանին:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱՑ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ինչքան կուզես տար ու բեր,
Մենք նման ենք ու տարբեր,
Նման-տարբեր, ուս ուսի,
Ապրում ենք մենք միասին:

Այս դասին դու.
 • Կճանոթանաս բարդ բառերին,
 կկազմես բարդ բառեր:

• Կճանաչես քո իրավունքները:
 • Կհմանաս, թե ինչպես է պետք
 վերաբերվել սխալներին:

ՓՈՔՐԻԿԻ ՄԵԾ ԶԱՐՄԱՆՔԸ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

- Լսե՞լ ես, Արամը շատ իրավունքներ ունի արդեն:
- Ծննդյան օրվա առթի՞վ են նվիրել:
- Չէ՞, ոնց որ հայրիկն է արտասահմանից բերել:
- Թե՞ մայրիկն է պատվիրել:
- Զգնա՞նք տեսնենք:
- Գնա՛նք:

1 Պատմիր, թե ինչ ես տեսնում Արամի գրքի նկարներում: Օգտվիր գրառումներից:

ապրել ընտանիքում

սովորել

բուժվել

խաղալ ընկերներով

կարծիք հայտնել

խոսել սեփական լեզվով

հանգստանալ

պաշտպանված լինել

ՓՈՔՐԻԿԻ ՄԵԾ ԶԱՐՄԱՆՔԸ

Ինձ թվում էր՝ շատ բան գիտեմ,
Սակայն պարզվեց՝ միամիտ* եմ:
Զարմանալի բաներ կան դեռ,
Որ չգիտեմ, թեև յոթ եմ:

Մեր դպրոցում իմացա ես՝
Իրավունքներ ունեն պես-պես,
Օրինակներ՝ ինչքան ուզես,
Մի քանիսը թվարկեմ, տե՛ս:

Իրավունքներ կյանքի, սիրո,
Սովորելու ու սիրվելու,
Աշխատելու, պաշտպանվելու,
Չայրենի տուն ունենալու:

Զարգեր

1. Ո՞վ էր բանաստեղծության հերոսը:
2. Փոքրիկն ի՞նչ զարմանալի բաներ իմացավ դպրոցում. գտիր և կարդա՛ այդ տողերը:
3. Քեզ ո՞ր իրավունքը շատ դուր եկավ՝ ինչո՞ւ:
4. Դու ի՞նչ իրավունքներ կավելացնես:
5. Կարդա՛ բանաստեղծության վերջին քառատողը և մեկնաբանիր:

ԲԱՌԸ ԱՓԻ ՄԵՋ

Այս բանաստեղծության մեջ ***միամիտ** բառը նշանակում է անփորձ, անտեղյակ, պարզ միտք, հոգի ունեցող: Միամիտ մարդը նա է, ով մտքից ուրիշ բան չի անցկացնում, դյուրահավատ է, հավատում է բոլորին առանց կասկածելու, անկեղծ է: Միամիտ մարդն ուղիղ միտք ունի, խորամանկ չէ:

Ընտանիքում ջերմ ապրելու
Եվ ապահով կյանք վարելու,
Իմ կարծիքը ձեզ հայտնելու,
Նույնիսկ մեկ-մեկ սխալվելու:

Վերջինը ինձ դուր եկավ,
Թե սխալվեմ, չեմ վիատվի,
Կուղղեմ արագ, կանցնեմ առաջ՝
Իմ սխալից դասեր քաղած:

 ԱԶՔԻ
ԱՌԱՋ

*վերջին
պաշտպանվել*

Առաջադրանքներ

2 ԽՆԴՈՒԿ

- Էս ի՞նչ ես անում:
- Ծառին խնձոր եմ կախում:
- Այ դու ապրես, թե չէ ուրիշները քաղում են:

- Խնդուկի հերոսներից ո՞վ է խորամանկ, ո՞վ՝ միամիտ:
- Բեմականացրե՛ք խնդուկը:
- Մեկ նախադասությամբ գնահատիր ընկերներիդ խաղը:

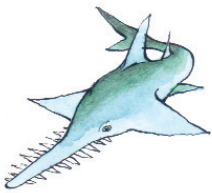
Վերծանելով նկարելուկը՝ դու կգտնես այս դասին քո սովորած ամենակարևոր բառը:

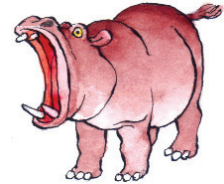
2=ՈՒ

4 Կան բառեր, որոնց մեջ մեկից ավելի արմատ կա. օրինակ՝ **օրագիր**: Տեսնում ենք, որ բառը կազմված է երկու արմատից՝ **օր** և **գիր**: Մեկից ավելի արմատներից կազմված բառերը **բարդ բառեր** են:

Ըստ օրինակի՝ կազմիր բարդ բառեր:

դեղ	+ ա +	տուն	→	դեղատուն
արև	+ ա +	ծաղիկ	→	
սղոց	+ ա +	ծուկ	→	
գետ	+ ա +	ծի	→	

5 • Կարդա՛ «Բարդ բառի երգը»:
• Դուրս գրիր բարդ բառերը:

ԲԱՐԴ ԲԱՌԻ ԵՐԳԸ

Մեկից ավելի
Արմատ ունեն ես,
Ամեն մի արմատ
Բառ է պարզապես:

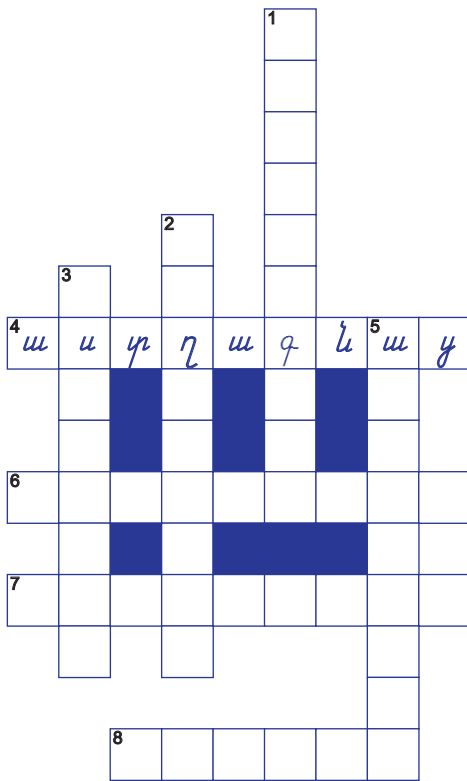
Դաս-ը և **գիրք**-ը
Թե միավորես,
Բարդ բառ կդառնա՝
Դասագիրք-ն է, տե՛ս:

Հաց-ն ու **աման**-ը
Թե միավորես,
Բարդ բառ կդառնա՝
Հացաման է, տե՛ս:

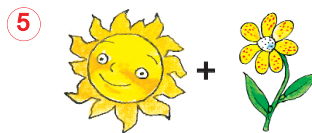
Կարող ես այդպես
Կազմել բարդ բառեր.
Արմատներ պես-պես
Սպասում են քեզ:

6 Կազմիր բարդ բառեր՝ օգտագործելով հետևյալ արմատները.
խաղ, ձուկ, ջուր, տառ, գայլ, սխալ, սենյակ, շաքար:

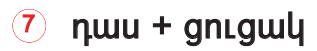
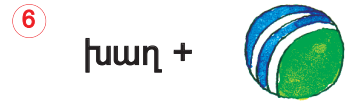
Պարզ բառերից նկարելուկների օգնությամբ կազմիր բարդ բառեր և տեղադրիր խաչբառում:

Սյունակներով.

Տողերով.

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱՑ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Քեզ համար իրավունքներ են գրվել, որ դու կարդաս, սովորես, դրանցից օգտվես և ինքդ քեզ պաշտպանես:

Այս դասին դու.

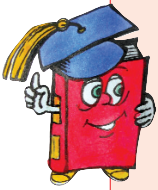
- Կլուծես լեզվական հետաքրքիր առաջադրանքներ:
- Կբացահայտես քո պարտականությունները:

- Կպատմես քո պարտականությունների մասին:
- Կեզրակացնես, որ իրավունքներից ծնվում են պարտականություններ:

ԻՐԱՎՈՒՆՔՆ Է ԾՆՈՒՄ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Կարդա՛ և մտածի՛ր՝ ովքեր են զրուցում:

- Ես իրավունք ունեմ փողոցի մի մայթից մյուսն անցնելու:
- Բայց պարտավոր ես փողոցը անցնել անցումով:
- Ես իրավունք ունեմ բնության գրկում հանգստանալու:
- Բայց պարտավոր ես բնությունը մաքուր պահել:
- Ես իրավունք ունեմ ընտանի կենդանիներ պահելու:
- Բայց պարտավոր ես խնամել նրանց:

1

Վերժանի՛ր խառնագիրը և կիմանաս՝ ովքեր էին զրուցում: Գրի՛ր:

րա ի վունք

տա պար կա թյուն նու

ԻՐԱՎՈՒՆՔՆ Է ԾՆՈՒՄ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

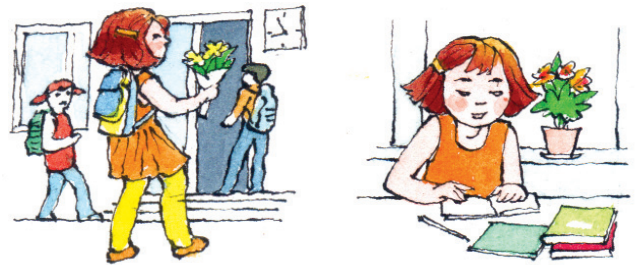
Իրավունքներ ունեն, մարդ եմ,
Ես այդ մասին գիտեմ արդեն,
Մի բառ էլ նոր սովորեցի,
Պարտա-կանու-թյուններ մեծի:

Սակայն շուտով ես հասկացա,
Որ մեծի չեն դրանք բնավ,
Ամեն մեկն էլ վաղուց գիտի՝
Ինչ-որ բաներ անի պիտի:

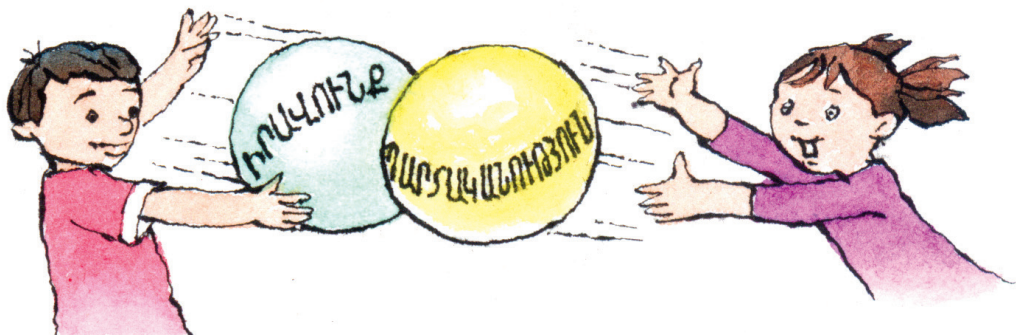

Ես, օրինակ, գիտեմ հաստատ՝
Պարտավոր եմ շուտ արթնանալ,
Թե՛ լվացվել, թե՛ հագնվել,
Նախաճաշել, դպրոց գնալ,
Ու ճիշտ ժամին ներկայանալ:

Իմ դասերը լավ պատրաստել,
Եվ հարցերից չխուսափել,
Ուրիշների կարծիքները
Չարգել, լսել: Գիշտը ասել:

Պիտի օգնեն նեղն ընկածին.
Էլ ո՞վ կանի ինձնից բացի:
Պարտավոր եմ ազնիվ լինել,
Սխալներս բեռ չչինել,
Տասը չափել ու մեկ կտրել,
Բայց այս մեկը դժվար է դեռ:

Հարցեր

1. Ինչ նոր բառ սովորեց բանաստեղծության հերոսը:
2. Ինչ պարտականություններ էին թվարկված ստեղծագործության մեջ: Կարդա՛ համապատասխան տողերը:
3. Ինչ նոր պարտականությունների մասին իմացար: Թվարկիր:
4. Կարդա՛ բանաստեղծության վերջին քառատողում թաքնված առածը և բացատրիր:
5. Կարդա՛ այն տողերը, որոնք պատկերված են նկարազարդման մեջ:

Առաջադրանքներ

2 ԲԱՆՔԱՄՈՅԻ

Իրավունք և **պարտականություն** բառերի տառերով կազմիր նոր բառեր:
Օրինակ՝ իրավունք – վար, քնար...
պարտականություն – արթուն, նպատակ...

3 Հիշիր և գրիր քո պարտականություններից մի քանիսը, որոնք՝ **ա.** մշտապես կատարում ես սիրով, **բ.** կատարում ես ոչ այնքան սիրով:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Մենք տարբեր ենք մեր պարտականություններով և, միաժամանակ, նման ենք մեր ունեցած իրավունքներով:

Այս դասին դու.

• Կամրապնդես նախադասության մասին քո գիտելիքները:

• Կհասկանաս, որ նույն բանի մասին կարող են տարբեր կարծիքներ լինել:

• Կտեսնես, թե շունը, կատուն և բադը ինչու էին ուզում փոփոխել այժի տունը:

• Քո կարծիքը կարտահայտես հերոսների մասին:

ՏՈՒՆԸ

Յենրիկ Սևան

vachagan.am

Միրելի է ամեն տուն,
Փչակ լինի, թե շան բույն,
Հյուր գնալու տեղ լինի,
Թեկուզ մի քիչ նեղ լինի:

Այժր տուն էր կառուցել,
Ուրախ սեղան էր բացել:

Բադը, շունը և կատուն
Յյուր գնացին այժի տուն:

– Յա՛ֆ-հա՛ֆ,– հաչեց շնիկը,–
Ափսոս, ցածր է տանիքը:

– Մյաո՛ւ,– մլավեց կատուն ծեր,–
Ափսոս նեղ է դուռը ձեր:

– Ղա՛-ղա՛,– ճչաց մայր բադը,–
Ափսոս, ծուռ է այս պատը:

– Ո՛ւշ է,– ասաց այժիկը,–
Էլ պետք չէ ձեր կարծիքը:

ԱՉՔԻ
ԱՌԱՋ

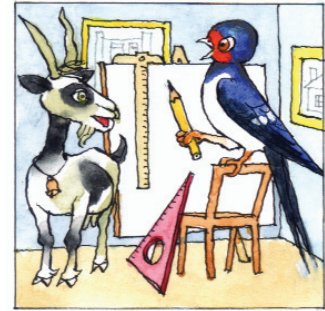
հյուսք

1. Ովքեր էին հեքիաթի հերոսները:
2. Ինչո՞ւ էին այծին հյուր գնացել կենդանիները:
3. Ինչո՞ւ այդպիսի առաջարկներ արեցին հյուրերը:
4. Եթե դու լինեիր հյուրը, ինչ կասեիր այծին:
5. Եթե դու լինեիր տանտերը, ինչ կպատասխանեիր:
6. Եթե այծը լսեր բոլորի կարծիքները, ապա ինչ տուն կկառուցեր:

 Առաջադրանքներ

1 Եթե Այծիկը մեկ անգամ էլ տուն կառուցի, քո կարծիքով՝ ինչպե՞ս կվարվի: Հիմնավորի՛ր:

- Հաշվի կառնի բոլորի կարծիքները:
- Կլսի, բայց կկառուցի իր նախկին տան պես:
- Կդիմի ձարտարապետ ծիծեռնակին:

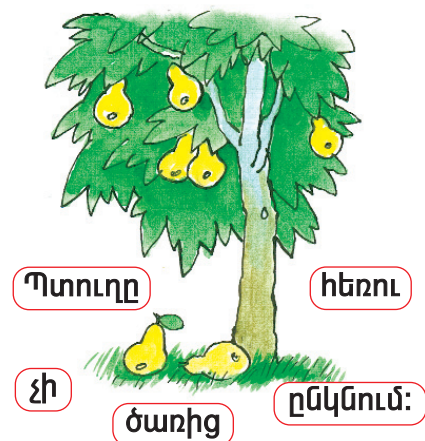

2 Նկարի՛ր՝ ինչպիսին կլիներ այծի տունը, եթե հյուրերը մինչև տունը կառուցելը հայտնեին իրենց կարծիքները:

3 Հեքիաթը պատմի՛ր որևէ հերոսի անունից:

4 Նկարում տեսնում ենք **չի, ծառից, ընկնում, հեռու, Պտուղը** բառերը:

Այդ բառերը գրի՛ր այնպիսի հերթականությամբ, որ ստացված բառաշարքը միտք արտահայտի:

 Դու կազմեցիր **նախադասություն**:

5

Երկրաչափական պատկերներով կառուցիր թռչնաբույն:

6

ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒՄ

Բառի մեջ մի-մի տառ փոխելով՝ **ձյուն**-ից ստացիր **հյուր**.

ձյուն – **ձյութ** – **□□□□** – **հյուր**:

7

Կարդա՛ շուտասելուկը, դիտիր տեսահոլովակը և արտասանիր:

vachagan.am

Այցի եկան այծին Մի ձի, մի արծիվ:

ԴԱՄԻՑ ՔԱՂԱՇ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

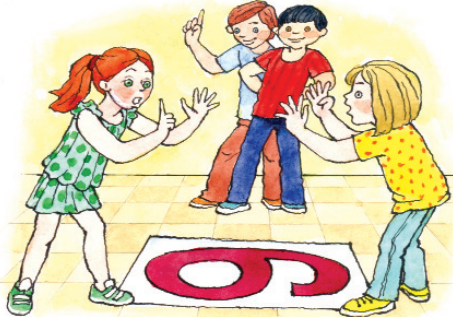
Ես ինացա,
• որ որքան մարդիկ,
այնքան կարծիք
• _____

Ես կարողացա
• կարծիք լսել,
կարծիք հայտնել
• _____

Ես կարևորեցի,
• որ կարծիքը պետք է
հիմնավոր լինի
• _____

Կարծիքներ կան շարան-շարան,
Ամեն կարծիք՝ մի-մի պարան,
Քեզ կկապեն, մի վախեցիր,

Դու մտածիր երկար ու ձիգ,
Դասեր քաղիր կարծիքներից,
Առանց անցիր այծիկներից:

Այս դասին դու.

• Կհանդիպես համերաշխ ընկերների, որոնք քեզ հետ աննկատ անցել են մոլորակից մոլորակ:

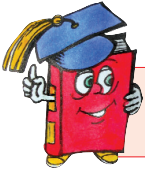

• Կհասկանաս, թե որքան կարևոր են նրանք քո հույզերն ու մտքերը արտահայտելիս:

• Կլսես նրանց զրույցը:

ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆԵՐԸ

Վաչագան Ա. Սարգսյան

Կծանոթանաս մի փոքրիկ բանակի: Նա միշտ օգնում է քեզ, որ դու քո ուզածն ասես ու գրես: Հետաքրքիր է՝ ինչ բանակ է դա:

Ինչպես բոլոր դպրոցներում, այս դպրոցում ևս դասամիջոցներին մեծ աշխուժություն է: Սովորողները վազվզում են, ուրախ ճչում, իրար հարցեր տալիս, ծիծաղում, ինչ-որ բան բացատրում միմյանց:

– Երեխաներ, զգո՛ւյշ, բավական է վազվզեք: Ջանգը հնչեց, բոլորդ զբաղեցրեք ձեր տեղերը,– ասաց Նախադասությունը և կետադրական նշաններին հրավիրեց դասարան:

– Ի՞նչ հարցեր ունեք,– հարցրեց նա:

– **Հարցականը** այնքան հարցեր է տալիս, որ չի թողնում

մի բան էլ մենք ասենք,– գանգատվեց **Բացականչականը**:– Անընդհատ հարցնում է. ո՞վ է, ի՞նչ է, ինչո՞ւ, ինչպե՞ս, ե՞րբ, ո՞ւմ, և շատ ու շատ նման հարցեր է տալիս:

– Առանց Հարցականի հարցաւեր երեխաներն իրար և մեծերին հարցեր չեն տա և պատասխաններ չեն լսի: Իսկ եթե պատասխաններ չլսեն, նոր հարցեր չեն ծնվի, և շատ բան չեն սովորի,– հանդարտ բացատրեց Նախադասությունը:

– Ե՛ս էլ եմ այդպես մտածում,– շեշտեց **Շեշտը**:

– Իսկ Բացականչականին ասեն՝,– շարունակեց Նախադասությունը,– որ ինքն էլ է Հարցականի նման: Պատկերացրո՛ւ, որ դու մի օր դպրոց չգաս: Երեխաներն ինչպե՞ս ուրախ գոռա՛ն, ճչա՛ն, իրար կանչե՛ն, հիանա՛ն միմյանցով, ուրախանա՛ն:

– Անհնար է,– շեշտեց Շեշտը:

– Դուք՝ Հարցականը, Բացականչականը և Շեշտը, միշտ վերևում եք լինում: Իսկ ես ու պատիկ **Միջակետը**՝ ներքևում,–

դժգոհեց **Ստորակետը**:– Բառեր են իրարից բաժանում, ասում են՝ կարդալիս հենց ինձ տեսաք, մի քիչ դադար տվեք ու նոր շարունակեք:

– Ես ինչո՞ւ ինձ մոռացար. չէ՞ որ ես էլ եմ միշտ վերևում լինում,– դժգոհեց **Բուրբը**:– Եթե մի բառ հիվանդ է, չի կարողանում գալ Նախադասության դասերին, այդ բառին ե՛ս եմ փոխարինում,

պետք լինի՝ բացատրո՛ւմ եմ:

– Ես փոքրի՛կ եմ, վերևներից վախենում եմ, ճիշտն ասած՝ ներքևներից էլ եմ վախենում,– մեջ ընկավ **Միջակետը**:– Կանգնում եմ երկու նախադասությունների արանքում, կամ էլ, երբեմն՝ Չակերտներից առաջ:

– Հա, էլի՛,– քթի տակ ասաց **Չակերտը**:– Հենց ուզում եմ ուրիշից մի խոսք մեջբերել, բացվում եմ, սա գալիս ու խցկվում է ինձնից առաջ:

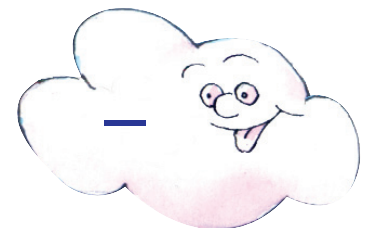
– Իսկ այդ ի՞նչ գծիկներ են, որ դրվում են երկու բառերի արանքում, օրինակ՝ *ինչ-որ, ուրախ-ուրախ, քիչ-քիչ*: Չլինի՞ թե ինձ եք խցկում բառերի արանքում,– հարցրեց **Տողադարձը**:

– Ո՛չ: Դու բառերը բաժանում ես մասերի, իսկ նա՝ **Միության գծիկը**, ընդհակառակը՝ միացնում է:

– Իսկ այդ ի՞նչ գծեր են, որ դնում են իրար հետ զրուցողների խոսքերից առաջ,– հարցրեց **Տողադարձը**:

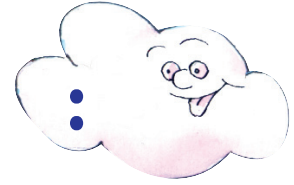
– **Անջատման գիծն** է,– ասաց Նախադասությունը:

– Ես ու ինքը լավ ընկերներ ենք,– ասաց **Ստորակետը**:– Երբ միասին ենք դրվում, հեղինակի խոսքն անջատում ենք ուրիշի խոսքից:

Նախադասությունն ուրախությամբ լսում էր իր սաներին. «Արդեն ինչքա՞ն շատ բան գիտեն», – մտքում ասաց ու հավելեց.

– Ավարտեցի՞ք ձեր հարցերը: Դե հիմա թող **վերջակետը** գա և կանգնի իմ վերջում: Դասն ավարտված է:

Հարցեր

1. Ովքեր էին դասարանի աշակերտները:
2. Քանի՞ կետադրական նշանի հանդիպեցիր: Թվարկիր:
3. Ինչ կլիներ, եթե նրանք չուղեկցեին քեզ:

Առաջադրանքներ

1

Ո՞ր նշանին կդիմես:

Գործողություն	Նշան
Երբ հարցեր ես տալիս:	
Նախադասությունն ավարտելիս:	
Ընկերոջդ կանչելիս:	
Հիացմունքդ արտահայտելիս:	
Երբ բառը չի տեղավորվում տողում:	
Ուրիշի խոսքը մեջբերելիս:	

2 Ես ապրում եմ այս գեղեցիկ տանը:
Ես **նախադասությունն** եմ:

Իմ ընտանիքի անդամներն են **ես, ապրում, եմ, այս, գեղեցիկ, տանը** բառերը:

Գրի՛ր «Ջանասեր աշակերտը սովորեց դասը» նախադասության անդամները:

- 3 • Նայելով այս նկարին՝ կարող եմք կազմել այսպիսի նախադասություններ.

Կատուն վազում է:
 Փոքրիկ կատուն վազում է:
 Փոքրիկ ուրախ կատուն վազում է:
 Փոքրիկ ուրախ կատուն վազում է ձանապարհով:
 Փոքրիկ ուրախ կատուն վազում է տան ձանապարհով:

- Հարցերի օգնությամբ, ըստ նմուշի, ընդարձակիր նախադասությունը:

Այծը կառուցեց: Այծը կառուցեց (ի՞նչ):

(Ինչպիսի՞) այծը կառուցեց (ի՞նչ):

4 ՍՈՎՈՐԻՐ ՀԱՐՑԵՐ ՏԱԼ

Կարդա՛ պատասխանները և տո՛ւր հարցեր: Նույն պատասխանին կարող ես տալ մի քանի հարց:

Հարցեր	Պատասխաններ
	Նախադասությունը կետադրական նշաններին հրավիրեց դասարան:
	Հարցականը հետաքրքիր հարցեր է տալիս:
	Բացականչականն ուրախացնում է երեխաներին:
	Բուրբ միշտ վերևում է լինում:
	Տողադարձը մասերի է բաժանում բառերը:

- 5   Ո՞ր կետադրական նշանն են երեխաներն ամենաշատը օգտագործում ծնված օրվանից: Նկարի՛ր:

6

○ Գրի՛ր, թե ինչ ես տեսնում ցկար-
ներում:

◆ Վանկատի՛ր գրածդ բառերը:

☀ Անտեսանելի **ը** ունեցող բառերով
կազմի՛ր մեկական նախադասություն:

7

Կարդա՛ հանելուկները և գուշակի՛ր պատասխանները:

Թե գործ չունեք անելու,
Տնից բառ-մառ հանելու,
Կանչեք, դուռը փակեն ես,
Հանգստանաք վերջապես:

Հիացնունք են բերում ես,
Խի՛նդ ու ծիծաղ տալիս ձեզ,
Կանչում են ձեզ ու ճշում,
Մի՞թե ինձ չեք ճանաչում:

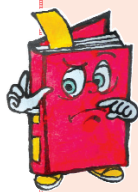
8

ՇՈՒՏԱՄԵԼՈՒԿՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ
Դիտի՛ր տեսանյութը, փորձի՛ր ավելի արագ:

vachagan.am

ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Նշանները՝ նոր ու հին,
Հույզ են տալիս մեր խոսքին,
Որ խոսքն այնքան պարզ դառնա,
Խոսքը լինի այնքան հարթ,
Որ հասկանա ամեն մարդ:

Այս դասին դու.

- Կամրապնդես բառերի մասին գիտելիքներդ:
- Կվերհիշես քո իրավունքներն ու պարտականությունները:

- Քո ձանաչած հերոսների օգնությամբ կլուծես «Ամփոփում» խաչբառը:
- Կկարևորես բնական պաշարները խնայողաբար օգտագործելը:

Առաջադրանքներ

1

Քննարկի՛ր ընկերոջդ հետ: Մտածի՛ր՝ ինչպես կվարվես ստեղծված իրավիճակում:

Ի՞նչ կանես, եթե...

...տեսնես, որ ծառի ձյուղերը խիստ ձկվել են պտուղների ծանրությունից:

...տեսնես վիրավոր թռչուն:

...տեսնես, որ կատուն ուզում է փախցնել ծիտիկի ձագուկներին:

...տեսնես, որ թղթի կտորտանքները չեն լցվում թղթի թափոնի համար նախատեսված ամանի մեջ:

Կարդա՛ հարցերը: Ընտրի՛ր պատասխանի քո տարբերակը՝ համապատասխան վանդակում դնելով + նշանը:

Հարցեր	Այո	Երբեմն	Ոչ
Ատանները մաքրելու ընթացքում փակո՞ւմ ես ծորակը:			
Միշտ փակո՞ւմ ես ծորակը, որ ջուրն անտեղի չհոսի:			
Անտեղի վառ չե՞ս թողնում սենյակի լույսը:			
Ամանորին տանը արհեստակա՞ն եղևնի եք զարդարում:			
Կերակրո՞ւմ ես թռչուններին և ընտանի կենդանիներին:			

Պատասխանները հաշվելու ժամանակն է:

Եթե քո պատասխաններում ավելի շատ է «այո» տարբերակը, ապա կեց-ցե՛ս, դու խնայողաբար ես վերաբերվում շրջապատիդ:

Եթե ավելի շատ են «երբեմն» կամ «ոչ» տարբերակները, ապա պետք է աշխատես և սովորես ավելի խնայող լինել:

Վերհիշի՛ր թե՛նատիկ շարքի ստեղծագործությունների հերոսներին:

❖ Ո՞ր իրավունքը ո՞ր հերոսին կվերագրես.

- տուն կառուցելու,
- կարծիք հայտնելու,
- մյուսներից տարբերվելու,
- սխալվելու:

☀ Ի՞նչ իրավունքներ և պարտականություններ գիտես: Թվարկի՛ր:

4 Արտագրի՛ր՝ լրացնելով բաց թողած տառերը: Քեզ կօգնեն քո սովորած բառերը:

Թե՞ տոնական օրն անցել էր, սակայն մեր գյուղում դեռ հուրեր էին շրջում: Գյուղի տարեց մարդիկ նրանց օճեցին գտնելու տեսարժան վայրեր տանող ճանապարհները:

Կեսօրին անձր տեղաց: Անձրի վերջին կաթիլների հետ հայտնվեց գույնգույն ծիածանը: Մարդիկ իրենց հայացքներն ուճեցին դեպի երկինք: Բոլորի դեմքին զվար ժպիտ հայտնվեց:

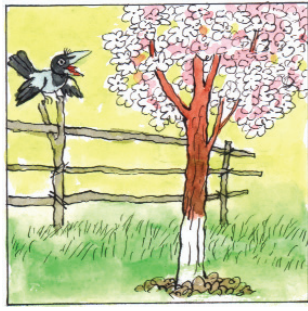
5   Վերհիշի՛ր թե՛մայի դասանյութերից երկուսը:
 • Պատասխանի՛ր աղյուսակի հարցերին:

Ստեղծագործության վերնագիրը	Չեղինակը	Չերոսը	Ի՞նչ սովորեցիր այդ հերոսից

• Ո՞ր հերոսը քեզ ամենաշատը դուր եկավ և ինչո՞ւ:

Մինչև չտնկես, չես կարող քաղել:

6 Պատմի՛ր՝ ինչ ես տեսնում նկարներում:

7   Այս թե՛մատիկ շարքում դու իմացար քո իրավունքների և պարտականությունների մասին:

Պետք է, կարող եմ արտահայտությունները տեղադրի՛ր համապատասխան նախադասություններում:

Իրավունքն այն է, ինչ ես _____ անել:

Պարտականությունն այն է, երբ դա _____ անել:

8

Մտածիր՝ կա՞ն պարտականություններ, որոնք դու չունեիր մի քանի տարի առաջ:

9

ԽԱՉՔԱՌ «ԱՄՓՈՓՈՒՄ»

Խաչքառը լրացրո՛ւ թե՛մատիկ շարքի հերոսների անուններով և երկու բանալի բառով:

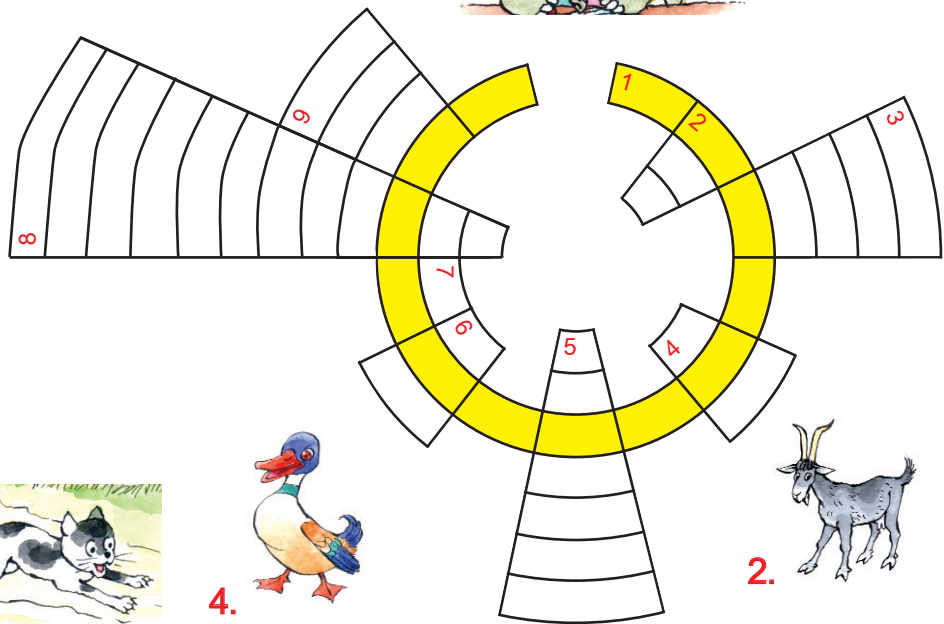
1. Ի՞նչ է ծնունդ իրավունքը:

5. Ի՞նչ են սրանք՝ դպրոց գնալ, սովորել, աշխատել, ընտանիք, հայրենի տուն ունենալ, կարծիք հայտնել:

7. -ի անունը:

8. Սկսվում է մ ե ծ ա տ ա ռ ո վ , վերջում դրվում է վերջակետ:

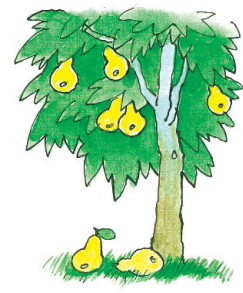
ԴԱՍԻՑ ՔԱՂԱԾ ԻՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐԸ

Ես կարևորեցի

Ես հասկացա

Ես կխնայեմ

ԴԱՍԱԳՐՔԻ ՀՐԱԺԵՇՏԸ

Միրելի՛ երկրորդ դասարանցի:

Դու ավարտեցիր քո ձամփորդությունը իմ վեց սուրբանկերով: Ինչպես խոստացել էի ամենակզբում, այդ ձամփորդության ժամանակ դու կարդացիր շատ հետաքրքիր պատմություններ: Ծանոթացար շատ ու շատ հերոսների: Զրուցեցիր նրանց հետ քեզ հուզող հարցերի մասին: Ծանո-

թացար քո իրավունքներին ու պարտականություններին: Ավելի լավ ձանաչեցիր քեզ ու քեզ շրջապատող աշխարհը:

Բարի՛ երթ դեպի երրորդ դասարան:

Թեկուզ մենք հրաժեշտ ենք տալիս միմյանց, բայց ես միշտ կլինեմ քեզ հետ, քո մտքում ու քո սրտում:

vachagan.am

1

Ի՞նչ հարց կտաս «տիեզերագնացներին»:

Յանկ 1. ՈՐՈՇ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Էջ 96: Առ. 3. Չիր, շունչ:
Էջ 97: Առ. 6. Չակերտ: Առ. 9. Յլուն:
Էջ 100: Առ. 8. Երկվորյակ:
Էջ 104: Առ. 6. Հավ – հով – հոր – հուր – մուր – մուկ:
Էջ 109: Առ. 9. Հարցականի նշան:
Էջ 113: Առ. 6. Ժամանակ:
Առ. 8. Ժամանակը արագ է թռչում:
Էջ 119: Առ. 2. Ջուր – հուր – հոր – կոր – կոթ – կաթ:
Առ. 4. Ամպեր:
Էջ 124: Առ. 9. Ծիածան:

Առ. 10. Ջուր – հուր – հոր – լոր – լող:
Էջ 125: Առ. 11. Վարդագույն:
Էջ 127: Առ. 3. Ջուրը դարձնելով սառույց:
Էջ 129: Առ. 6. Թուր, լուր, հուր, մուր, սուր:
Էջ 137: Առ. 4. Արմատ:
Էջ 148: Առ. 1. Համերաշխ, երջանիկ, միագույն:
Էջ 150: Առ. 2. Փիղ: Առ. 3. Էլմեր:
Էջ 156: Առ. 3. իրավունք:
Էջ 168: Առ. 7. Վերջակետ, բացականչական նշան:

Յանկ 2. ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՏԱՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ԸՆԴԳՐԿՈՒՄԸ ԴԱՍԱԳՐՔՈՒՄ

Հնչյուն-տառ – 8, 9, 15, 23, 29, 38, 50, 54
Զայնավոր-բաղաձայն հնչյուն-տառեր – 12, 13, 14, 15, 58
Է-ի, Ե-ի ուղղագրություն – 20, 29, 69
Օ-ի, Ո-ի ուղղագրություն – 26, 27, 29
Ը-ի ուղղագրություն – 38, 40, 41, 168
և-ի ուղղագրություն – 50
Այբբենական կարգ – 64
Տառանուններ – 124
Վանկ – 9, 10, 27, 36, 40, 47, 54, 63, 148, 168
Բառ – 8, 9, 10, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 23, 29, 32, 35, 40, 41, 43, 50, 53, 54, 58, 64, 65, 69, 71, 72, 74, 78, 81, 84, 89, 90, 96, 100, 102, 104, 108, 109, 116, 119, 120, 123, 124, 127, 129, 132, 137, 141, 143, 148, 150, 151, 156, 158, 160, 171
Բառակապակցություն – 23, 29, 58, 85, 102, 129
Հակառակ իմաստ ունեցող բառեր – 24, 58, 85, 93, 144
Նույն իմաստ ունեցող բառեր – 17
Առարկա ցույց տվող բառեր – 64, 65, 67, 71, 80, 81, 96, 106, 128, 132, 143

Եզակի-հոգնակի – 71, 75, 78, 103
Անձ և իր ցույց տվող բառեր – 84, 87
Գործողություն ցույց տվող բառեր – 96, 100, 101, 106, 109, 112
Հատկանիշ ցույց տվող բառեր – 119, 120, 122, 123
Բառի արմատ – 132, 137, 141, 148, 151, 156
Ածանց – 143, 151
Պարզ բառեր – 148, 157
Բարդ բառեր – 156, 157
Դարձվածք – 127, 141
Նախադասություն – 8, 10, 13, 15, 17, 19, 21, 24, 26, 30, 37, 41, 43, 44, 46, 47, 50, 51, 53, 54, 60, 63, 64, 65, 69, 72, 74, 75, 78, 81, 85, 87, 89, 96, 97, 99, 10, 102, 103, 106, 109, 110, 113, 116, 120, 122, 125, 129, 133, 134, 137, 140, 141, 144, 148, 151, 152, 153, 157, 160, 162, 163, 164, 166, 168, 172
Կետադրական նշաններ – 97, 109, 164, 165, 166, 167, 168

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ԻՆՔՆԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊ-ՎՈՒՄ	91
Ջարաձձին – Վաս	92
• Ընկերների հետ	92
• Մենակության մեջ	94
Եվ նման ենք, և՛ տարբեր – <i>Գեղեցիկ Մովսիսյան</i>	98
Ով աշխատի, նա կուտի – <i>հեքիաթ</i>	101
Ո՛ւմ ծառն է – <i>Նանսեն Միքայելյան</i>	107
Կորած օրը – <i>ըստ Վալենտինա Օսենայի</i>	111
«Ինչպես ենք մենք ինքնակազմակերպվում» թեմայի ամփոփում	114
ԻՆՉՊԵՍ Է «ԱՇԽԱՏՈՒՄ» ԱՇԽԱՐՀԸ	117
Ջուրը – Վաս	118
Արևն ու ծիածանը – Վաս	121
Սառույցի Բյուրեղը, Ամպի Փաթիլն ու Ծովի Կաթիլը – Վաս	126
Աստղեր – Վաս	130
Ինչո՞ւ դիմոզավրերը գունավոր հեռուստացույց չունեին – Վաս	135
• Պապիկն ու թռռնիկը	135
• Երագողը	138
«Ինչպես է «աշխատում» աշխարհը» թեմայի ամփոփում	142

ԻՆՉՊԵՍ ԵՆՔ ՄԵՆՔ ՄԻԱՄԻՆ ԱՊՐՈՒՄ ՄՈՒՈՐԱԿՈՒՄ	145
Էլմերը – <i>Դևիդ Մակքի</i>	146
• Ինչպես դառնալ փղագույն	146
• Թե՛ ինչպես Էլմերը ջունգլիում կորցրեց իր անունը և նորից գտավ	149
Փոքրիկի մեծ զարմանքը – Վաս	154
Իրավունքն է ծնունդ պարտականություն – Վաս	158
Տունը – <i>Հենրիկ Սևան</i>	161
Նախադասության սաները – Վաս	164
«Ինչպես ենք մենք միասին ապրում մոլորակում» թեմայի ամփոփում	169
Դասագրքի հրաժեշտը	173
Որոշ առաջադրանքների պատասխաններ	174
Լեզվական տարրական գիտելիքների ընդգրկումը դասագրքում	174
<i>Որոշ բնագրեր ենթարկվել են փոփոխությունների, համապատասխանեցվել են գրական հայերենի կանոններին, երկրորդ դասարանցիների ընկալումներին:</i>	

ՀՏԴ 373.3:811.19(075.3)

ԳՄԴ 81.51g72

Մ 239

Մ 239 Սարգսյան Վ. և ուրիշներ
Մայրենի—2, մաս 2 / Նկարիչ՝ Խ. Հակոբյան.—
Եր.: — «Քվանտ» վարժարան, 2023 թ. — 90 էջ:

ԳՄԴ 81.51g72

ISBN 978-9939-846-22-4

© Վաչագան Ա. Սարգսյան և ուրիշներ, 2023

© «Քվանտ» վարժարան, 2023

**ՎԱՉԱԳԱՆ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ԵԼԵՆԱ ԶԻԼԱՎՅԱՆ
ՔՆԱՐԻԿ ԳԱԼՍՏՅԱՆ**

**ՀԵՂԻՆԵ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՆՈՒՆԵ ՍԱՐՈՒԽԱՆՅԱՆ**

ՄԱՅՐԵՆԻ

ՄԱՍ 2

Խմբագիրներ՝

Նկարիչ՝

Սրբագրիչ՝

Ձևանմուշը՝

Հասմիկ Սարգսյան

Հրանտ Վարդանյան

Արտաշես Թադևոսյան

Խորեն Հակոբյան

Նարինե Գևորգյան

Վաչագան Ա. Սարգսյանի

QUANTUM
ՔՎԱՆՏ

«Քվանտ» վարժարանի հրատարակչություն

Հայաստան, 0046, Երևան,
Բազրատունյաց փող., 23/2 շենք
Հեռ.՝ +374-10-422217
+374-91-232951

Չափսը՝ 84x108 ^{1/16}: Տպագր. 11 մամուլ: Թուղթը՝ օֆսեթ:
Տպագր.՝ օֆսեթ: